

PORADNIK GOSPODARSKI

UKAZUJE SIĘ OD 1889 ROKU

LUTY 2026

Być otwartym na ludzi

Biotechnologia w produktach mleczarskich

PL ISSN 0137-6780 INDEX 369608
BEZPŁATNY

DORADZTWA ROLNICZEGO
70 LAT
W WIELKOPOLSCE

Dobrego
dnia ➡ życzy

**R RADIO
POZNAŃ**

Do posłuchania
w całej Wielkopolsce.

Szanowni Państwo,
w lutym, w Wielkopolsce i jeszcze kilku innych województwach przypadają ferie. Ta krótka przerwa od codziennych obowiązków edukacyjnych jest czasem zbierania sił i energii na drugą część roku szkolnego czy akademickiego. Warto w tym miejscu podkreślić ogromną rolę szkół rolniczych w kształceniu kolejnych pokoleń i przygotowywania ich do funkcjonowania w tej niełatwej i coraz bardziej złożonej branży.

Jako Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu dostrzegamy, jak ważną misję pełnią placówki edukacyjne. Wkrótce minie rok od powołania do życia Wielkopolskiego Konwentu Szkół Rolniczych. Skupia ona już ponad 20 instytucji, które uczestniczą w jeszcze skuteczniejszej wymianie doświadczeń i sprawniejszym transferze wiedzy oraz innowacji. Doskonale wiemy, że nie każdy absolwent szkoły o tym profilu będzie w przyszłości rolnikiem. Jednak dla tych, którzy planują prowadzenie własnych gospodarstw, czekają różne formy wsparcia. Są to m.in. bodźce finansowe. Dodajmy, że w tym roku planowane są znacząco wyższe premie dla tych młodych rolników, którzy zajmują się produkcją zwierzęcą lub planują taką działalność rozpocząć. Zainteresowani tą tematyką znajdą w tym numerze „Poradnika Gospodarskiego” coś dla siebie. Jeśli chodzi o absolwentów uczelni rolniczych, to spośród nich rekrutują się np. doradcy. Zachęcam do przeczytania rozmowy z Dominiką Jurcz, Wielkopolskim Doradcą Roku 2025, która opowiada o tym trudnym, ale jednocześnie inspirującym i dającym ogromną satysfakcję zawodzie. Publikacją tą nawiązujemy do obchodzonego w tym roku jubileuszu 70-lecia Państwowego Doradztwa Rolniczego w Wielkopolsce.

Solidne wykształcenie pomaga dziś także lepiej odnaleźć się rolnikom na rynku i dostosować do wymagań konsumentów. Rośnie liczba producentów i odbiorców, którym jednocześnie zależy na maksymalnym skróceniu łańcucha dostaw. Wychodząc naprzeciw tym tendencjom, publikujemy artykuł o prawnych formach sprzedaży artykułów spożywczych z gospodarstwa rolnego. Zachęcam do lektury.

dr inż. Justyna Winiarska
Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

W numerze

- 4 Być otwartym na ludzi
- 6 Biotechnologia w produktach mleczarskich – innowacje kształtujące przyszłość branży
- 10 Parametry jakościowe ziarna żyta
- 14 Aktualne i planowane nabory
- 15 dla ogrodników i sadowników
- 16 Żywienie krów mlecznych zimą. Jak utrzymać produkcję i zdrowie stada?
- 18 Sytuacja epizootyczna w Polsce i Wielkopolsce w 2025 r.
- 22 Poznaj chorobę
- 23 Poznaj szkodnika
- 24 Ogródek energetyczny i bioróżnorodności w Sielinku
- 28 Ograniczanie stosowania środków chemicznych poprzez wykorzystanie biodegradowalnej włókniny ściółkującej z owczej wełny
- 32 Zawód rolnik - potencjał szkół rolniczych
- 34 Notowania cen
- 37 W obiektywie doradcy
- 38 Formy prawne sprzedaży artykułów spożywczych z gospodarstwa rolnego
- 41 Kalendarz wydarzeń 2026
- 42 Kącik rozrywki
- 43 Chruściki

Wydawca

**Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu**

Dane kontaktowe
ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
tel. 618 630 413,
email: gospodarski@wodr.poznan.pl
www.wodr.poznan.pl

Redakcja
Redaktor naczelny Jacek Strykowski
Korekta Edyta Browarska
Skład i łamanie Arek Borowczyk
Zdjęcia Freepik, chyba, że wskazano inaczej
Podpisano do druku dnia 30.01.2026 r.

Druk Top Druk
Nakład 1500 egz.

wodr.poznan.pl

WODRwPoznaniu
@wodr-poznan
wodr_poznan

BYĆ OTWARTYM NA LUDZI

- Doradca musi pamiętać o tym, że to on jest tym pewnym i czasem nawet pierwszym źródłem informacji dla rolników – mówi Dominika Jurcz, Wielkopolski Doradca Roku w 2025 roku. O zawodzie doradcy rozmawiamy z okazji przypadającego w tym roku jubileuszu 70-lecia Doradztwa Rolniczego w Wielkopolsce.

ROZMAWIAŁ JACEK STRYKOWSKI | DZIAŁ METODYKI DORADZTWA, SZKOLEŃ I WYDAWNICTW

W tym roku obchodzimy 70-lecie Państwowego Doradztwa Rolniczego w Wielkopolsce. Nie byłoby tego systemu, gdyby nie osoby, które na co dzień mają kontakt z rolnikami. Czym jest dla Pani bycie doradcą?

Dla mnie bycie doradcą to pewna misja: dawanie wsparcia rolnikowi, któremu jesteśmy w stanie pomóc, doradzić i rozwiązać różnego rodzaju problemy. Chodzi też o rozwinięcie współpracy między nami, rolnikami, a instytucjami z branży rolniczej. W związku z szerokim wachlarzem realizowanych zadań to także współpraca z mieszkańcami obszarów wiejskich i lokalnymi liderami, bez których nasza praca byłaby utrudniona.

fol. Piotr Leśniowski

Jakie były Pani początki w branży? Dlaczego zdecydowała się Pani zostać doradcą?

Ja akurat zostałam doradcą trochę z przypadku. Nigdy nie planowałam pracować w branży rolniczej, mimo to, że wychowałam się na wsi i mieszkam w niewielkim gospodarstwie. Wokół rolnictwa zaczęłam krążyć podczas studiów i wtedy odbyłam praktyki w szamotulskim biurze powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Brałam też udział w stażach realizowanych z projektów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, które również realizowałam w Agencji oraz w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa w Poznaniu. Do Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego trafiłam na ostatnim semestrze studiów magisterskich, kiedy to postanowiłam wziąć udział w mentoringu, który był wtedy realizowany przez UP Poznań. I tak zaczęło się od trzymiesięcznego projektu, a już w kwietniu minie 8 lat mojej pracy w Ośrodku.

Praca doradcy jest różnorodna, nie sposób się nudzić. Mogę powiedzieć, że zwyczajnie lubię to, co robię i jest to zajęcie, które sprawia mi satysfakcję. Odkąd zostałam Prezesem Stowarzyszenia Polskiego Doradztwa Rolniczego przekształciłam się jeszcze bardziej. Dodatkowo mam taką małą misję, w której skupiam się nie tylko na niesieniu pomocy rolnikom, ale też zależy mi na integracji doradców, a także pozostałych pracowników Ośrodka – obecnych i byłych. Szkoleń stacjonarnych, na których możemy się spotkać, wymienić doświadczeniami, jest znacznie mniej niż było to przed pandemią, więc nasze bezpośrednie relacje są trochę ograniczone.

Czym jest dla Pani nagroda dla Wielkopolskiego doradcy roku zdobyta w 2025 roku? Jaki jest Pani przepis na taki sukces?

Na pewno sporym wyróżnieniem, tym bardziej, że poprzedni Doradcy Roku to były osoby z o wiele większym doświadczeniem i stażem zawodowym ode mnie. Poczułam się doceniona za to co robię. Za tę wspólną pracę z doradcami, rolnikami, a także z kołami gospodyń wiejskich. Ta część działalności w ostatnich latach intensywnie się rozwija.

Jeśli chodzi o przepis na sukces, to w moim przypadku mogę powiedzieć, że chodzi o to, by być przede wszystkim sobą, być otwartym na ludzi, pozytywnie nastawionym do współpracy. Zwyczajnie trzeba lubić to, co się robi. Wykonywana praca powinna nam sprawiać przyjemność. Jeśli człowiek nie znajdzie w sobie tego genu doradczego, zwyczajnie będzie ciężko robić to, czym Ośrodek się zajmuje. Istotne też jest własne doksztalcanie. Musimy pamiętać o tym, że bez doksztalcania nie ma doradzania!

Z jakimi wyzwaniami wiąże się doradzanie rolnikom we współczesnym rolnictwie?

Na pewno z połączeniem rozwoju gospodarstw i wymogami Wspólnej Polityki Rolnej. Opanowanie obowiązujących przepisów, które ciągle się zmieniają. Wdrażanie nowinek technologicznych, takich jak np. rolnictwo precyzyjne, regeneratywne, automatyzacja, ciągła edukacja, umiejętność wykorzystywania zebranych danych powiązana z nowoczesnymi maszynami. Również istotna jest pomoc w uzyskiwaniu różnego rodzaju dofinansowań tak, aby rolnik mógł rozwinąć swoje gospodarstwo. Przyzwyczajanie się i dostosowywanie do zmienności pogody, by móc ograniczyć skutki oddziaływania np. suszy.

Jakie są największe trudności, z którymi musi sobie poradzić doradca?

Wyzwaniem jest to, żeby nadążyć za ciągłą zmianą obowiązujących przepisów, być na bieżąco z nowościami technologicznymi. Rolnictwo jest bardzo rozległym obszarem działalności. Nie każdy doradca dobrze czuje się we wszystkich tematach. Jesteśmy wyspecjalizowani w konkretnych dziedzinach, najczęściej według swoich własnych zainteresowań. Ciągłe musimy uzupełniać wiedzę w oparciu o szkolenia, wyjazdy studyjne, itp. Bez tego trudno być na bieżąco. Istotne jest też to, żeby mieć podstawową wiedzę o każdym aspekcie rolnictwa, bo wtedy łatwiej znaleźć odpowiedzi na zadane pytania.

Jakie są pozytywne tej pracy i co daje największą satysfakcję doradcy?

Na pewno zaufanie zdobyte u rolników. Bez tego nie ma pewnej i stałej współpracy. Istotna jest otwartość doradcy i chęć poszukania odpowiedzi nawet wtedy, gdy nie jesteśmy od razu w stanie udzielić porady. Jako doradcy mamy możliwość zdobywania wiedzy poprzez np. uczestnictwo w różnych formach szkoleń, wyjazdów studyjnych czy studiach podyplomowych. Dzięki temu przez podnoszenie swoich kwalifikacji jesteśmy w stanie świadczyć lepsze usługi. Osobiście spełniam się jeszcze przy z współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich. Cieszę się, że udaje mi się zarazić członkinie kół moją małą pasją do rękodziela. Panie chętnie uczestniczą w pokazach, które przygotowuję. Z roku na rok kół współpracujących jest coraz więcej. To osoby, które chcą się czegoś nowego nauczyć, odkryć swoje zdolności manualne. I będą mogły wykorzystać zdobytą wiedzę w działalności swojego koła.

Czy teraz, gdy jest coraz więcej innowacji i nowoczesnych rozwiązań, praca w rolnictwie jest łatwiejsza czy trudniejsza niż dawniej?

Przede wszystkim trzeba podkreślić, że zawód rolnika nigdy nie był i nie jest łatwym zawodem. To praca, w której ludzie borykają się z przeróżnymi problemami. Pod względem mechanizacyjnym prace - nie tylko te polowe - są w dużym stopniu już ułatwione. To fakt. Ponadto, rolnicy mają większe możliwości inwestowania w rozwój swoich gospodarstw oraz korzystania z dofinansowań unijnych. Natomiast muszą się mierzyć z innymi trudnościami. Do których możemy zaliczyć np. dynamicznie zmieniającą się sytuację na rynkach zbytu, zmiany pogodowe, które wpływają ostatecznie na zbiory. Są jeszcze różnego rodzaju dokumentacje, czyli to ogrom tzw. papierów, który każdy rolnik powinien mieć i najlepiej na bieżąco uzupełniać. Jest co prawda tendencja do tego, żeby odchodzić od form papierowych na rzecz wersji elektronicznej, ale nie każdy rolnik jest „komputerowy” i trudno mu przez to przebrnąć. Wydaje mi się, że kiedyś było spokojniej i stabilniej. Dzisiaj jest ciągły pośpiech i wielka niewiadoma, jak to się dalej wszystko potoczy.

Jakie są perspektywy i największe wyzwania stojące przed współczesnym doradcą?

Największe wyzwanie to zrozumienie tych trudnych czasów. Odnalezienie się we wszystkich obowiązujących i aktualnych przepisach prawnych. Śledzenie zapowiadanych zmian. Doradca musi pamiętać o tym, że to on jest tym pewnym i czasem nawet pierwszym źródłem informacji dla rolników. Rolnik aktywnie pracujący w gospodarstwie nie zawsze nadąża za zmieniającymi się wymogami. W związku z tym powinien mieć możliwość uzyskania informacji od nas.

Perspektywy są zależne od obowiązującej polityki rolnej oraz jej zmian. Dla doradcy jest istotne ciągłe doksztalcanie i konieczność bycia na bieżąco z nowinkami. To się nie zmienia. ■

BIOTECHNOLOGIA W PRODUKTACH MLECZARSKICH – INNOWACJE KSZTAŁTUJĄCE PRZYSZŁOŚĆ BRANŻY

Mleko i produkty mleczne, będące istotnym składnikiem diety dla ponad sześciu miliardów ludzi na całym świecie (Pluta i in., 2022), odgrywają również ważną rolę w gospodarce Polski, która należy do czołowych producentów mleka i jego przetworów w Europie.

Średnie krajowe spożycie tego surowca uwzględniające także mleko przeznaczone na przetwory wynosi około 276 l/rok/osobę (Karaczun i Walczak, 2023).

ANNA SZOSLAND-FAŁTYN | INSTYTUT BIOTECHNOLOGII PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO
IM. PROF. WACŁAWA DĄBROWSKIEGO – PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Przemysł mleczarski stoi obecnie przed dużymi wyzwaniami, ze względu na rosnące wymagania konsumentów, którzy poszukują alternatyw, aby rozwiązać takie problemy, jak alergię na mleko, nietolerancja laktozy, mniejsze spożycie produktów pochodzenia zwierzęcego i negatywny wpływ na środowisko. W odpowiedzi na to obserwuje się rosnący trend w kierunku spożycia produktów roślinnych. Pojawia się szeroka gama napojów, na bazie soi, migdałów, kokosa, owsa, grochu, ryżu, oferujących unikalne profile odżywcze i właściwości sensoryczne (Mäkinen i in., 2016). Często jednak takie wyroby charakteryzują się niską zawartością białka, nieprzyjemnym posmakiem i obniżoną zdolnością emulgującą ze względu na obecność skrobi. Dlatego też, wprowadza się analogowe produkty hybrydowe zawierające oprócz białek mleka białka roślinne, bądź produkty otrzymywane przez fermentację precyzyjną, wykorzystującą różne mikroorganizmy jako „fabryki komórek” do produkcji wysokiej jakości funkcjonalnych składników żywności, takich jak białka zwierzęce, lipidy, węglowodany, witaminy, aromaty itp., z wysoką wydajnością i czystością (Palatyzidi i in., 2024). Technika ta jednak na chwilę obecną budzi obawy etyczne ze względu na zależność od manipulacji genetycznej, często w przypadku produktów nierodzimych. Ponadto substytuty wyrobów mlecznych otrzymywane bez użycia zwierząt, produkowane bez udziału krów, mogą wpływać na inne aspekty, takie jak źródła utrzymania rolników, jakość żywności (pod względem konsystencji i naturalności) oraz czynniki środowiskowe (użytkowanie gruntów i klimat) (Kühl i in., 2024).

BIOTYKI W MLECZARSTWIE, CZYLI CZYM SĄ PROBIOTYKI, SYMBIOTYKI, POSTBIOTYKI, GERBIOTYKI

Ponad wszelką wątpliwość, jednymi z najstarszych organizmów, które zasiedlają Ziemię od co najmniej 3,5 miliarda lat, są bakterie [1]. Postęp w metodach identyfikacji molekularnej, który nastąpił dopiero w późnych latach XX wieku, zrewolucjonizował wiedzę na temat drobnoustrojów żyjących w różnych niszach ekologicznych. Obecnie wiadomo, że jednym z najbardziej zróżnicowanych gatunkowo ekosystemów na Ziemi jest ludzka mikrobiota jelitowa, której zrównoważony stan nazywany eubiozą, jest odpowiedzialny za homeostazę całego organizmu i utrzymanie zdrowia. Liczba mikroorganizmów jelitowych człowieka wynosi ok. 100 bilionów komórek i jest blisko 10-krotnie większa niż liczba komórek naszego organizmu (Krakowiak i Nowak, 2015). Odpowiednie kształtowanie się jej składu już od narodzin stanowi istotny czynnik determinujący prawidłowe funkcjonowanie organizmu (Gałęcka i in., 2018). Innowacyjne produkty mleczarskie zawierające w swoim składzie biotyki stwarzają duże możliwości w utrzymaniu prawidłowej mikrobioty jelitowej, profilaktyce i leczeniu chorób cywilizacyjnych, wspieraniu zdrowego starzenia się, czy poprawie odporności i sposobie na długowieczność.

Probiotyki, zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia zaliczane są do środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a konsumenci co roku przyjmują 20 bilionów dawek tychże preparatów. Fakt ten sprawia, że temat ich bezpieczeństwa jest niezwykle istotny i powinien być stale kontrolowany. Probiotykami są żywe mikroorganizmy (bakterie drożdże, pleśnie), które po podaniu

pojedynczo lub w połączeniu, w odpowiedniej ilości min 106 jtk/g, przynoszą potwierdzone korzyści zdrowotne dla organizmu człowieka. Powinny być bezpieczne dla ludzi i zwierząt czyli posiadać status GRAS (z ang. Generally Recognized As Safe). W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania probiotykoterapią. Jej dobroczynny wpływ na regulację wielu procesów w organizmie człowieka jest faktem niezaprzeczalnym. Liczne badania kliniczne, wykazały prozdrowotny efekt probiotyków w przypadku schorzeń układu pokarmowego (np. w syndromie jelita drażliwego, biegunkach, zapaleniu jelit), przy terapii zakażeń bakteryjnych czy w leczeniu takich chorób jak: alergię, otyłość, cukrzyca typu drugiego, insulinooporność. Ponadto, odgrywają istotną rolę w stymulacji układu odpornościowego. Pozytywne działanie probiotyków wynika głównie z ich interakcji z mikrobiomem jelit człowieka (Zawistowska-Rojek i Tyski, 2018). Korzystne efekty ich zastosowania są bezpośrednim następstwem odtworzenia prawidłowej mikrobioty jelitowej, przywrócenia prawidłowej funkcji bariery jelitowej oraz modulującego wpływu na mechanizmy immunologiczne i zapalne. Brak jest, wspólnego dla wszystkich probiotyków, mechanizmu działania, gdyż jest ono swoiste i charakterystyczne dla danego szczepu. (Łoniewski, 2021).

Jednym z nowszych trendów, pojawiających się w branży mleczarskiej od kilku lat, jest koncepcja postbiotyków. Zgodnie z definicją najczęściej przywoływaną w literaturze opracowaną przez Tsilingiri i Rescigno należą tu metabolity probiotyków bądź uwolnione ich cząsteczki, które w sposób bezpośredni lub pośredni korzystnie oddziałują na gospodarza (Tsilingiri i Rescigno, 2013). Nieaktywne produkty metabolizmu probiotycznych bakterii, takie jak kwasy organiczne, peptydy czy polisacharydy są stabilne, bezpieczne i łatwiejsze do zastosowania niż żywe kultury bakterii, dzięki czemu mogą wzbogacać produkty mleczne, poprawiając ich funkcje zdrowotne i trwałość (Karbowski i Zielińska, 2020). Wprowadzenie postbiotyków do produktów mleczarskich, takich jak jogurty czy sery, może wspierać układ odpornościowy konsumentów, a także wpływać na poprawę mikroflory jelitowej, co ma znaczenie w profilaktyce chorób przewodu pokarmowego. Najczęściej wymienianymi przewagami postbiotyków w porównaniu z żywymi bakteriami są:

- brak ryzyka translokacji bakterii ze światła jelita do krwi u osób wrażliwych oraz z obniżoną odpornością,
- brak szans na nabycie i przeniesienie genów oporności na antybiotyki,
- łatwość w produkcji, ekstrakcji, standaryzacji, transporcie i przechowywaniu,
- dostępność w czystej postaci (Karbowski i Zielińska, 2020).

Ciekawym zastosowaniem postbiotyków w diecie człowieka jest *Akkermansia muciniphila* nazywana potocznie strażniczką kilogramów i zdrowych jelit. Jest to Gram-ujemna bakteria należąca do nowej generacji probiotyków. Ze względu na jej wysokie wymagania środowiskowe, znacząco podnoszące koszty produkcji probiotyku wprowadzono ją na rynek w formie postbiotyku. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) 07 lipca 2021 r. zatwierdził bezpieczeństwo pasteryzowanej formy *A. muciniphila*, w dawce nie przekraczającej 3,4 x 10¹⁰ komórek/ na dzień w żywności specjalnego przeznaczenia czy suplementach diety (Cani i in. 2022; Staniak, 2023).

GEROBIOTYKI, CZYLI POZYTYWNA ROLA
BAKTERII FERMENTACJI MLEKOWEJ
W SPOWALNIANIU STARZENIA

Gerobiotyk jest stosunkowo nowym pojęciem powstałym w celu zdefiniowania tych specyficznych szczepów probiotycznych, które są w stanie ograniczyć fizjologiczne procesy starzenia. Termin ten obejmuje nie tylko żywe drobnoustroje probiotyczne, ale także ich pochodne takie jak: postbiotyki i paraprobiotyki, które wprowadzane do mlecznych produktów są w stanie: korzystnie osłabić podstawowe mechanizmy pojawiające się w podeszłym wieku, ograniczając fizjologiczne procesy starzenia, a tym samym wydłużając żywotność żywiciela. Badania naukowe sugerują, że bakterie fermentacji mlekowej mogą wykazywać właściwości gerobiotyczne poprzez:

- modulację układu odpornościowego,
- poprawę dysbiozy jelit,
- modulację metabolizmu aminokwasów,
- redukcję stanów zapalnych,
- pozytywny wpływ na oś jelito-mózg, przekładając się na poprawę funkcji kognitywnych i ochronę przed demencją,
- wpływ na metabolizm i funkcjonowanie mitochondriów,
- ochronę przed stresem oksydacyjnym (Mahamud i in. 2025).

GENOMIKA ŻYWIENIOWA
– NOWE DNA MLECZARSTWA

W ciągu ostatnich lat nastąpił znaczny rozwój wysoko- przepustowych technik molekularnych takich jak genomika, transkryptomika, proteomika, otwierających nowe możliwości w mleczarstwie. Dzięki tym postępom powstała nowa dyscyplina naukowa nutrigenomika badająca wpływ składników diety na ekspresję genów, wykraczając poza podstawowy efekt odżywczy. Nutrigenomika analizuje związki między dietą a genami, identyfikuje mechanizmy, poprzez które żywność i sposób żywienia w tym bioaktywne składniki żywności tzw. cząsteczki sygnałowe wpływają na stan zdrowia oraz rozwój chorób cywilizacyjnych poprzez zmianę ekspresji lub struktury genów (Bionaz i in., 2015). Znaczne zróżnicowanie odziedziczonego genomu w populacji ludzkiej, wpływa na biodostępność i metabolizm składników odżywczych. W kontekście innowacji w mleczarstwie nutrigenomika umożliwia:

- projektowanie produktów mlecznych o spersonalizowanym składzie, dopasowanych do indywidualnych potrzeb genetycznych konsumentów,
- identyfikację mechanizmów, dzięki którym bioaktywne składniki mleka działają jako cząsteczki sygnałowe, wpływając na zdrowie i profilaktykę chorób cywilizacyjnych,
- optymalizację biodostępności składników odżywczych, uwzględniając różnice genetyczne między populacjami, co pozwala na lepsze dopasowanie produktów do potrzeb różnych grup konsumentów.

Wprowadzenie genomiki żywieniowej do mleczarstwa stwarza potencjał do tworzenia nowej generacji produktów mlecznych – zdrowotnych, funkcjonalnych i personalizowanych, odpowiadających współczesnym wymaganiom konsumentów i wyzwaniom zdrowotnym społeczeństwa.

Pojęcie innowacyjnych produktów mlecznych coraz częściej łączone jest z dziedzinaми biologii molekularnej i nowoczesnych technologii cyfrowych. Pogłębianie wiedzy w zakresie niedoborów składników odżywczych, a także w płaszczyźnie pożywienie-genom umożliwia

precyzyjne sterowanie ekspresją genów i adaptacyjne dopasowywanie formuł do potrzeb konsumentów. Dzięki zaawansowanym analizom biometrycznym oraz integracji danych z noszonych urządzeń (np. sensorów glukozy, zegarków monitorujących dietę), innowacyjne produkty mleczne mogą odpowiadać na zróżnicowane potrzeby różnych grup wiekowych, wspierać funkcje życiowe takie jak sen i regeneracja, a także redukować stres u osób aktywnych fizycznie. Wskazuje się na możliwość dopasowywania receptur do wyników testów DNA lub biomarkerów (np. metabolizmu tłuszczów, aminokwasów, wrażliwości na kofeinę). Koncepcja ta uwzględnia zarówno cechy dziedziczne, jak i nabyte, zależnie od etapu życia, preferencji żywieniowych i stanu zdrowia, a w rezultacie może stać się narzędziem terapeutycznym zgodnym z odwieczną mądrością Hipokratesa. ■

Źródła:

Bionaz M., Osorio J., Loor J.J. (2015). Triennial Lactation Symposium: Nutrigenomics in dairy cows: Nutrients, transcription factors, and techniques. *Journal of Animal Science*, 93(12), 5531-5553.

Cani P.D., Depommier C., Derrien M., Everard A., de Vos W.M. (2022). Akkermansia muciniphila: paradigm for next-generation beneficial microorganisms. *Nature Reviews Gastroenterology and Hepatology*. 19, 625-37.

Gałęcka M., Basińska A., Bartnicka A. (2018). Znaczenie mikrobioty jelitowej w kształtowaniu zdrowia człowieka- implikacje w praktyce lekarza rodzinnego. *Forum Medycyny Rodzinnej*, 12(2), 50-59.

Karaczun Z., Walczak J. (2023). Sytuacja mleczarstwa w Polsce w kontekście aktualnych wyzwań zdrowotnych i środowiskowych, *Związek Polskich Przetwórców Mleka. Raport*, Warszawa, 08, 1-73.

Karbowiak M., Zielinska D. (2020). Postbiotyki - właściwości, zastosowanie i wpływ na zdrowie człowieka. *Żywność. Nauka. Technologia. Jakość*, 27, 2(123), 22-37.

Krakowiak O., Nowak R. (2015). Mikroflora przewodu pokarmowego człowieka-znaczenie, rozwój, modyfikacje. *Postępy Fitoterapii*, 3, 193-200.

Kühl S., Schäfer A., Kircher C., Mehlhose C. (2024). Beyond the cow: Consumer perceptions and information impact on acceptance of precision fermentation-produced cheese in Germany. *Future Foods*, 10, 100411.

Łoniewski I. (2021). Probiotyki- jakość to skuteczność. *Forum Medycyny Rodzinnej*, 15(3), 97-102.

Mahamud A., Tanvir I.A., Kabir M.E. Samonty I. Chowdhury A. H., Rahman M.A. (2025). Gerobiotics: Exploring the Potential and limitations of repurposing probiotics in addressing aging hallmarks and chronic diseases. *Probiotics and Antimicrobial Proteins*.

Mäkinen O.E., Wanhalinna V., Zannini E., Arendt E.K. (2015). Foods for special dietary needs: Non-dairy plant-based milk substitutes and fermented dairy-type products. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 56(3), 339-349.

Palatzidi A., Nikoloudaki O., Torreiro M.G., Matteucci C., Ferrentino G., Scampicchio M.M., Di Cagno R., Gobbetti M. (2024). Novel formulations for developing fresh hybrid cheese analogues utilizing fungal-fermented brewery side-stream flours. *Current Research Food Science* 30, 9, 100829.

Pluta A.S., Garbowska M., Stasiak-Róžańska L., Berthold-Pluta A. (2022). Bioaktywne peptydy z białek mleka. *Postępy Techniki Przetwórstwa Spożywczego*, 1, 207-216.

Staniak N. (2023). Pasteryzowana Akkermansia muciniphila MucT- nowa era probiotykoterapii. *Układ Trawienny i Probiotykoterapia*. 28-30.

Tsilinigi K., Rescigno M. (2013). Postbiotics: what else? *Benefit Microbes*. 1, 4(1), 101-107.

Zawistowska-Rojek A., Tyski S. (2018). Are probiotic really safe for humans? *Polish Journal of Microbiology*. 67(3), 251-258.

INFORMACJA

**WIELKOPOLSKI OŚRODEK
DORADZTWA ROLNICZEGO**

Informujemy, że w WODR w Poznaniu funkcjonują powołani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wojewódzcy koordynatorzy ds. wspierania KGW. Dostępni są pod nr tel.: 61 86 304 18 oraz adresem mailowym: wrow@wodr.poznan.pl

NABORY DLA ROLNIKÓW

DZIAŁ EKOLOGII I OCHRONY ŚRODOWISKA

WSPÓŁPRACA GRUP OPERACYJNYCH EPI

od 15 stycznia 2026 do 16 lutego 2026

Trwa nabór wniosków w ramach interwencji I.13.5.1 Współpraca Grup Operacyjnych EPI - Wsparcie przygotowawcze. Pomoc przyznawana jest na utworzenie EPI oraz przygotowanie planu odnośnie realizacji operacji dotyczącej problemów, lub potrzeb rolnika/gospodarstwa. Celem interwencji jest zwiększenie zorientowania na rynek oraz konkurencyjności gospodarstw zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej, wliczając w to większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację. O dofinansowanie może ubiegać się osoba fizyczna/osoba prawna/jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej ze zdolnością prawną (1 podmiot zdolny do zawarcia umowy w imieniu partnerstwa). Wnioski przyjmowane są za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR. W ramach interwencji można otrzymać nawet do 50 000 złotych.

DOSKONALENIE ZAWODOWE ROLNIKÓW

od 2 lutego 2026 do 27 lutego 2026

Na 2 lutego planowane jest rozpoczęcie naboru wniosków przez ARiMR w ramach interwencji I.14.1.2 Doskonalenie zawodowe rolników. O wsparcie mogą wnioskować podmioty prowadzące działalność szkoleniową lub konsorcja tych podmiotów, wybrane w ramach konkursu. Celem interwencji jest modernizacja sektora rolniczego poprzez stworzenie możliwości efektywnego dzielenia się wiedzą, a także sprzyjanie wprowadzaniu innowacji oraz cyfryzacji na obszarach wiejskich.

DOPLĄTY DO SKŁADEK UBEZPIECZENIA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

od 09 lutego 2026 do 10 marca 2026

ARiMR 9 lutego planuje rozpoczęcie naboru wniosków w ramach interwencji I.12.1 Dopłaty do składek ubezpieczenia zwierząt gospodarskich. Jest to wsparcie, o które mogą ubiegać się wszyscy rolnicy w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia o planach strategicznych WPR. Interwencja zostaje wdrożona w celu wspierania dochodów gospodarstw oraz odporności sektora rolnego w całej Unii Europejskiej. Ma to długoterminowo zwiększyć bezpieczeństwo żywnościowe i różnorodność w rolnictwie. Celem interwencji jest również zapewnienie stabilności ekonomicznej produkcji rolnej UE.

PARAMETRY JAKOŚCIOWE ZIARNA ŻYTA

Żyto zwyczajne, jako gatunek zboża chlebowego, uprawiane jest głównie w strefie klimatu umiarkowanego. Szczególne znaczenie gospodarcze ma w krajach północno-wschodniej i środkowej Europy, Ameryki Północnej oraz innych regionach o zbliżonych warunkach klimatycznych. Polska, dzięki wysokiej produkcji żyta, zajmuje drugie miejsce wśród największych producentów tego zboża na świecie – z ponad 20% udziałem, tuż za Niemcami, których udział przekracza 27%.

AGNIESZKA SALAMON | ZAKŁAD PRZETWÓRSTWA ZBÓŻ I PIEKARSTWA, INSTYTUT
BIOTECHNOLOGII PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO - PIB W WARSZAWIE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego największe obszary upraw żyta znajdują się w środkowej części kraju – od Wielkopolski przez Mazowsze po Lubelszczyznę, a także w północno-zachodniej Polsce.

Ziarno żyta przeznaczone do celów konsumpcyjnych powinno spełniać ogólne wymagania jakościowe oraz wymagania organoleptyczne określone w normie PN-R-74102:1996 „Ziarno zbóż. Żyto”. Ocena organoleptyczna ziarna żyta będącego przedmiotem obrotu handlowego wskazuje, że powinno ono być zdrowe, czyste, dojrzałe, dobrze wykształcone, mieć barwę typową dla tego gatunku, a także być wolne od nietypowych i obcych zapachów oraz żywych szkodników (w tym roztozczy), niezależnie od ich stadium rozwoju. Zgodnie z przywołaną normą ziarno żyta powinno charakteryzować się wilgotnością nie większą niż 15,0%, gęstością w stanie zsylnym nie mniejszą niż 68 kg/hl oraz liczbą opadania nie niższą niż 80 s.

Na ocenę wartości technologicznej ziarna żyta składa się oznaczanie parametrów jakościowych, takich jak: wilgotność, zawartość zanieczyszczeń, gęstość w stanie zsylnym, liczba opadania oraz zawartość białka.

Wilgotność ziarna jest jednym z podstawowych parametrów określających klasę jakościową ziarna w transakcjach handlowych, jak i kluczowym wyróżnikiem dla oceny przydatności technologicznej oraz bezpiecznego przechowywania ziarna. Oznaczenie wilgotności określa procentową zawartość wody w ziarnie. Do jej oznaczania stosuje się najczęściej Referencyjną metodę wagową (tzw. suszarkową) zgodnie z normą PN-EN ISO 712-1:2025-03.

Ryc. 1. Suszarka z grawitacyjnym obiegiem powietrza do oznaczenia wilgotności (fot. A. Salamon)

Ryc. 2. Waga analityczna i eksykator z naczynkami do oznaczenia wilgotności (fot. A. Salamon)

Zanieczyszczenia ziarna wpływają na stabilność masy ziarnowej podczas przechowywania. Według normy PN-R-74102:1996, do zanieczyszczeń zalicza się takie grupy jak: uszkodzone ziarna żyta (ziarna połamane, poślednie, niezdrowe, uszkodzone przez szkodniki oraz porośnięte), ziarna innych zbóż, materiał obcy, nasiona szkodliwe i/lub toksyczne oraz sporysz.

Zanieczyszczenia organiczne (np. uszkodzone ziarniaki, resztki plew, fragmenty roślin czy nasiona chwastów), zwiększają wilgotność partii zbożowej oraz podnoszą ryzyko rozwoju mikroorganizmów. Mogą również stanowić pożywkę dla szkodników magazynowych, co prowadzi do pogorszenia jakości ziarna oraz strat ilościowych.

Obecność zanieczyszczeń mineralnych (np. piasku, drobnych kamieni) dodatkowo zwiększa ryzyko uszkodzenia urządzeń magazynowych i transportowych. Niska zawartość zanieczyszczeń jest ważnym warunkiem bezpiecznego i długotrwałego składowania ziarna oraz utrzymania jego jakości technologicznej.

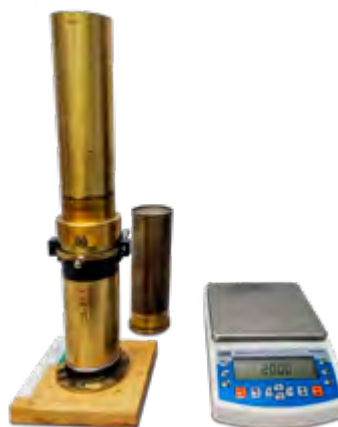
W świetle wymagań normy PN-R-74102:1996, maksymalna łączna zawartość uszkodzonych ziaren żyta oraz ziaren innych zbóż nie powinna przekraczać 15%. Wśród zanieczyszczeń ziarna dopuszcza się obecność materiału obcego do 2%, w tym materiału obcego nieorganicznego do 0,5%.

Do określenia zawartości zanieczyszczeń w ziarnie żyta stosuje się metody wagowe opisane m.in. w normach PN-R-74016:1969 oraz PN-EN 15587:2019-01.

Gęstość ziarna w stanie zsylnym, tzw. ciężar hektolitra, należy do podstawowych parametrów jakościowych stosowanych w ocenie wartości technologicznej ziarna zbóż oraz w obrocie handlowym. W przypadku żyta, gęstość zsylna poniżej wartości granicznych określonych w normach lub wymaganiach skupu może świadczyć o obniżonej wartości użytkowej ziarna i prowadzić do jego niższej klasyfikacji jakościowej.

Wyższa gęstość w stanie zsylnym wskazuje zazwyczaj na dobrze wykształcone, pełne ziarno o większej zawartości substancji zapasowych, co przekłada się na wyższą wydajność przemiału i lepszą jakość uzyskanej mąki. Natomiast niższa gęstość może świadczyć o niedostatecznym wypełnieniu ziarniaków, ich dojrzałości, porażeniu chorobami, uszkodzeniach ziarna oraz obecności zanieczyszczeń.

Oznaczenie gęstości ziarna w stanie zsylnym wykonuje się metodą wagową zgodnie z normą PN-EN ISO 7971-3:2019, korzystając z gęstościomierza zbożowego pojemności 1 l lub ¼ l. Metoda polega na swobodnym zsypaniu ziarna do naczynia o określonej pojemności, a następnie dokładnym zważeniu wypełnionej miarki. Uzyskany wynik, wyrażony w kilogramach na hektolitr (kg/hl), odzwierciedla stopień wypełnienia i wyrównania ziarniaków.

Ryc. 3. Gęstościomierz zbożowy poj. 1 L oraz waga techniczna do pomiaru gęstości zsylnego ziarna (fot. A. Salamon)

Kolejnym kluczowym parametrem oceny jakości technologicznej ziarna żyta oraz produktów jego przemiału jest **liczba opadania**. Wartość tego wskaźnika odzwierciedla poziom aktywności enzymu alfa-amylazy, odpowiedzialnego za rozkład skrobi w ziarnie. Niska liczba opadania (poniżej około 80-100 s) świadczy o wysokiej aktywności alfa-amylazy, co najczęściej

wskazuje na przedźniwne porośnięcie ziarna, produkty prze-miału takiego surowca charakteryzują się słabymi właści-wościami technologicznymi. Z kolei wysoka liczba opadania (powyżej 250 s) oznacza niską aktywność alfa-amylazy, czyli tzw. ziarno „martwe”, niekorzystne z punktu widzenia techno-logii piekarniczej. Zakres 120-200 s uznaje się za odpowiedni dla przerobu na mąkę przeznaczoną do wypieku pieczywa.

Oznaczenie liczby opadania wykonuje się przy użyciu specjalistycznego urządzenia zgodnie z normą PN-EN ISO 3093:2010. Metoda polega na pomiarze czasu opadania meta-lowego trzpienia w lepko-sprężystej zawieszinie mąki i wody, podgrzewanej w łaźni wodnej o temperaturze 100°C.

Ryc. 4. Aparat do oznaczania liczby opadania (fot. A. Salamon)

Dodatkowym parametrem stosowanym w ocenie jakości ziarna żyta jest zawartość białka, która choć mniej popularna niż w przypadku pszenicy, ma duże znaczenie zarówno dla jego wartości odżywczej, jak i przydatności technologicznej. Wartość tego parametru zależy m.in. od genotypu (odmiany), warunków klimatyczno-glebowych uprawy oraz zabiegów agrotechnicznych, takich jak nawożenie czy ochrona roślin, które wpływają na proces syntezy białek w ziarnie.

Oznaczenie zawartości białka wykonuje się najczęściej metodą miareczkową (Kjeldahla), uznawaną za referen-cyjną, zgodnie z metodyką opisaną w normie PN-EN ISO 20483:2014-02. Metoda ta polega na mineralizacji próbki, oznaczeniu całkowitej zawartości azotu, a następnie przeli-czeniu wyniku na zawartość białka przy użyciu współczyn-nika przeliczeniowego dla danego gatunku zboża (zwykle 6,25). Zawartość białka określa procentową ilość tego skład-nika w ziarnie żyta i jest podawana najczęściej w procentach suchej masy (% s.m.), po przeliczeniu na wilgotność ziarna, lub w procentach (%) bez uwzględniania wilgotności.

Ryc. 5. Piec do mineralizacji próbek przy oznaczaniu zawartości białka (fot. A. Salamon)

Ryc. 6. Stanowisko do destylacji azotu i miareczkowania przy oznaczaniu zawartości białka (fot. A. Salamon)

W praktyce laboratoryjnej i przemysłowej mają zasto-sowanie szybkie metody instrumentalne, które umożli-wiają oznaczanie wilgotności ziarna, zawartości białka czy gęstości w stanie zsylnym bez konieczności rozdrabniania ziarna i chemicznego przygotowania próbki. Całozziarnowe urządzenia oparte na technice bliskiej podczerwieni (NIR) wymagają regularnej kalibracji na podstawie wyników uzy-skanych metodami referencyjnymi, przy użyciu próbek kra-jowego ziarna żyta pochodzących z różnych rejonów Polski i różniących się wartościami parametrów jakościowych, aby zapewnić odpowiednią dokładność pomiarów. Ponadto, do szybkiej kontroli jakości i planowania magazynowania ziarna w magazynach zbożowych, młynach i gospodarstwach, powszechnie stosuje się wilgotnościomierze elektroniczne, które podobnie jak aparaty NIR wymagają również corocz-nej weryfikacji ustawień.

Ryc. 7. Całozziarnowy aparat NIR (fot. A. Salamon)

Zakład Przetwórstwa Zbóż i Piekarstwa Instytutu Bio-technologii Przemysłu Rolno-Spożywczego – Państwowy Instytut Badawczy (IBPRS-PIB) w Warszawie posiada wie-loletnią praktykę w atestacji urządzeń służących do szyb-kiej oceny jakości ziarna podczas przyjęcia zbóż oraz nasion roślin strączkowych i oleistych w obrocie handlowym.

Jakość technologiczna ziarna żyta przeznaczonego na cele konsumpcyjne może różnić się w zależności od roku zbioru, formy odmianowej oraz rejonu uprawy.

UNIWERSYTET
PRZYRODNICZY
W POZNANIU

Rok zbioru (liczba próbek)	2024 rok (n=187)			2025 rok (n=149)		
	średnia	min.	max.	średnia	min.	max.
Wilgotność ziarna [%]	13,8	11,3	17,3	13,5	11,2	16,5
Gęstość w stanie zsypanym [kg/hl]	72,9	65,2	78,4	71,6	66,8	75,4
Liczba opadania [s]	240	93	340	165	62	276
Zawartość białka (N×6,25) [% s.m.]	9,9	7,2	13,5	10,3	7,4	13,6

Tabela 1. Wyniki oceny jakości technologicznej ziarna żyta ze zbiorów 2024 i 2025 roku.

Ziarno żyta ze zbiorów 2024 roku charakteryzowało się niższą zawartością białka (średnio 9,9% s.m.) oraz wyższą wartością liczby opadania (średnio 240 s) w porównaniu ze średnimi z lat 2020-2023. Gęstość ziarna w stanie zsypanym (średnio 72,9 kg/hl) oraz wilgotność (średnio 13,8%) były zbliżone do wartości notowanych w ostatnich czterech latach. Ciężar hektolitra powyżej 71 kg/ha stwierdzono w około 85% badanych próbek ziarna żyta. Wykazano, że około 48% próbek cechowało się niską aktywnością alfa-amylazy (liczba opadania powyżej 250 s), a tylko około 22% próbek wykazywało średnią aktywność amylolityczną uznawaną za optymalną dla ziarna do przemiału na mąkę chlebową.

Ocena jakości ziarna żyta pochodzącego ze zbiorów 2025 roku wykazała, iż gęstość ziarna w stanie zsypanym (średnio 71,6 kg/hl) oraz liczba opadania (średnio 165 s) osiągnęły najniższe wartości w porównaniu do wyników monitoringu prowadzonego w IBPRS-PIB w latach 2020-2024. Ziarno żyta zebranego 2025 roku charakteryzuje się dobrą jakością technologiczną, choć odznacza się mniejszą dorodnością i drobniejszym ziarnem, ale korzystną liczbą opadania w zakresie 120-200 s. Wśród analizowanych próbek około 47% wykazywało wartości liczby opadania mieszczące się w powyższym zakresie, uznawanym za optymalny do produkcji mąki o pożądanych właściwościach wypiekowych. Natomiast jedynie około 7% próbek charakteryzowało się cechami wskazującymi na porastanie ziarna przed żniwami.

Na podstawie wieloletnich obserwacji stwierdzono, że ziarno żyta odmian populacyjnych charakteryzuje się zazwyczaj wyższą wartością liczby opadania i wyższą zawartością białka oraz niższą gęstością ziarna w stanie zsypanym niż ziarno odmian mieszańcowych. W zależności od panujących w sezonie wegetacyjnym warunków pogodowych obserwuje się również zróżnicowanie omawianych parametrów jakościowych, zależnie od rejonu uprawy żyta w Polsce. ■

INFORMACJA

Informujemy, że na terenie województwa wielkopolskiego odnotowano chorobę niebieskiego języka, rzekomy pomór drobiu oraz wysoce zjadliwą grypę ptaków. Główny Lekarz Weterynarii skierował na teren województwa dwa zespoły do spraw dochodzeń epizootycznych, które mają wspierać powiatowych lekarzy weterynarii.

Studia
z pasji
do natury

up.poznan.pl

AKTUALNE I PLANOWANE NABORY

DZIAŁ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Rolnictwo w Polsce jest jednym z fundamentów naszej gospodarki, a tereny, które zajmuje, stanowią około połowę powierzchni kraju. Choć najczęściej kojarzy się z uprawami zbóż czy hodowlą zwierząt, sektor rolniczy jest bardzo zróżnicowany, a obejmuje swoim zakresem także gospodarstwa sadownicze i ogrodnicze. Pomimo tego, że stanowią one mniejszość w ogólnej liczbie gospodarstw, pełnią ważną rolę w zaopatrzeniu krajowego rynku w żywność.

Nr Interwencji	Nazwa Interwencji	Szacowany termin
I.7.1	Poprawa infrastruktury służącej do planowania i organizacji produkcji, dostosowania produkcji do popytu w odniesieniu do jakości i ilości, optymalizacji kosztów produkcji i zwrotu z inwestycji oraz stabilizacji cen producentów owoców i warzyw	18.06.2026-27.07.2026
I.7.2	Poprawa wyposażenia technicznego wykorzystywanego do koncentracji dostaw i umieszczania produktów na rynku owoców i warzyw	
I.7.3	Działania informacyjne, promocyjne i marketingowe w odniesieniu do produktów, marek i znaków towarowych organizacji producentów owoców i warzyw	
I.7.4	Wycofanie z rynku owoców i warzyw	
I.7.5	Działania na rzecz ochrony środowiska oraz łagodzenia zmian klimatu	
I.7.6	Badania i rozwój	
I.7.7	Usługi doradcze i pomoc techniczna	
I.7.8	Szkolenia, w tym coaching i wymiana najlepszych praktyk	
I.5.5	Wsparcie dochodów związane z produkcją do buraków cukrowych	15.03.2026-15.05.2026
I.5.6	Wsparcie dochodów związane z produkcją do chmielu	
I.5.7	Wsparcie dochodów związane z produkcją do lnu	
I.5.8	Wsparcie dochodów związane z produkcją do konopi włóknistych	
I.5.9	Wsparcie dochodów związane z produkcją do pomidorów	
I.5.10	Wsparcie dochodów związane z produkcją do truskawek	
I.5.11	Wsparcie dochodów związane z produkcją do ziemniaków skrobiowych	
I.5.12	Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin pastewnych	
I.5.13	Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin strączkowych na nasiona	15.03.2026-15.05.2026
I.8.4	Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	
I.8.5	Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	
I.8.7	Bioróżnorodność na gruntach ornych	15.03.2026-15.05.2026
I.8.11	Rolnictwo ekologiczne	
I.10.5.1	Rozwój małych gospodarstw, w tym krótki łańcuch dostaw i gospodarstwa ekologiczne	5.10.2026-3.11.2026
I.10.5.2	Rozwój małych gospodarstw, w tym pozostałe operacje	
I.10.2	Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej	5.10.2026-3.11.2026
I.13.4	Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności	5.11.2026-10.12.2026
I.10.1.1	Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje)	
I.13.5.1	Wsparcie przygotowawcze.	15.01.2026-16.02.2026
I.10.1.2	Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (Instrumenty finansowe)	nabór ciągły od 01.03.2024
I.10.6.2	Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (Instrumenty finansowe) - w gospodarstwie	nabór ciągły od 01.03.2024
I.10.7.2	Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (Instrumenty finansowe) - poza gospodarstwem	nabór ciągły od 01.03.2024
I.10.9	Rozwój usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa (Instrumenty finansowe)	nabór ciągły od 02.01.2025
I.13.1	Wdrażanie LSR - nabory ogłaszane przez SW i LGD	nabór ciągły od 18.11.2024

DLA OGRODNIKÓW I SADOWNIKÓW

NEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego pragnie przypomnieć, że sadownicy i ogrodnicy, mimo iż wciąż nie zawsze myślą o sobie jako o pełnoprawnych beneficjentach wsparcia dla rolników, mają możliwość ubiegania się o pomoc finansową oferowaną przez państwo. Aby ułatwić dostęp do tych środków, przygotowaliśmy tabelę zawierającą najistotniejsze interwencje, które są dla nich dostępne, wraz z terminami naborów wniosków. Zachęcamy do zapoznania się z nią i korzystania ze środków pomocowych, które mogą przynieść realne korzyści w codziennej działalności gospodarstwa. ■

Podmioty uprawnione do otrzymania pomocy

Uznane organizacje producentów owoców i warzyw; uznane zrzeszenia organizacji producentów owoców i warzyw.

Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej.

Rolnik.

Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej.

Rolnik w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia o planach strategicznych WPR.

Rolnik w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR.

1. Podmioty posiadające osobowość prawną, w tym: spółdzielnia w rozumieniu przepisów prawa spółdzielczego – która wytwarza lub której członkowie wytwarzają produkty w ramach systemu jakości żywności; grupa producentów rolnych, organizacja producentów, stowarzyszenie – których członkami są w przynajmniej 60 % producenci posiadający certyfikat lub świadectwo jakości, potwierdzające wytwarzanie produktów w danym systemie jakości żywności; grupa wpisana do wykazu grup, o którym mowa w ustawie o rejestracji i ochronie nazw oraz oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych, oznaczeń geograficznych win, napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych (projekt ustawy w trakcie procesu legislacyjnego); grupa podmiotów, o których mowa w art. 36 ust. 1 rozporządzenia PEIR (UE) 2018/848.

2. Podmioty nieposiadające osobowości prawnej, w tym: działające na podstawie umowy konsorcjum, których członkami są w przynajmniej 60 % producenci posiadający certyfikat lub świadectwo jakości, potwierdzające wytwarzanie produktów w danym systemie jakości żywności; grupa wpisana do wykazu grup, o którym mowa w ustawie o rejestracji i ochronie nazw oraz oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych, oznaczeń geograficznych win, napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych (projekt ustawy w trakcie procesu legislacyjnego).

Członkami ww. podmiotów mogą być: rolnicy, w rozumieniu art. 3 pkt. 1 rozporządzenia o planach strategicznych – będący producentami produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności oraz przetwórcy – wytwarzający certyfikowane produkty, w pierwszej kolejności, w oparciu o surowiec wyprodukowany przez innego członka grupy będącego rolnikiem, lub w oparciu o surowiec wytwarzany w ramach własnego gospodarstwa.

Rolnik w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR, który prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą, z której uzyskuje roczny przychód ze sprzedaży w wysokości co najmniej 75 tys. zł (w przypadku obszarów A, C i D) albo 45 tys. zł (w przypadku obszaru B); grupa rolników – co najmniej trzech rolników (osoby fizyczne) – wyłącznie w obszarze D.

Osoba fizyczna/osoba prawna/jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej ze zdolnością prawną (1 podmiot zdolny do zawarcia umowy w imieniu partnerstwa).

Rolnik w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR.

Rolnik, prowadzący działalność w ramach RHD; rolnik, który prowadzi działalność gospodarczą (w tym w formie MOL); mikroprzedsiębiorca posiadający gospodarstwo i wykorzystujący własne produkty rolne do przetwarzania, który prowadzi działalność gospodarczą (w tym w formie MOL).

1. MŚP – podmiot prowadzący działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo, który: przetwarza produkty rolne i wytwarza w wyniku tego procesu produkty rolne oraz nierolne, z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury; przetwarza odpady żywnościowe na biokomponenty dla sektora niespożywczego; przetwarza produkty uboczne powstałe przy wytwarzaniu produktów rolnych i nierolnych; wprowadza do obrotu produkty rolne – wyłącznie w przypadku zorganizowanych form współpracy rolników takich jak: grupy producentów rolnych i ich związki, spółdzielnie, spółdzielnie rolników, organizacje producentów i ich zrzeszenia, organizacje międzybranżowe; realizuje inwestycję przyczyniającą się do ochrony środowiska i klimatu lub realizacji celów Strategii „Od pola do stołu”.

2. Duży przedsiębiorca – realizujący projekty inwestycyjne wyłącznie w zakresie: przetwarzania odpadów żywnościowych na biokomponenty; przetwarzania produktów ubocznych powstałych przy wytwarzaniu produktów rolnych i nierolnych; wytwarzania gotowej paszy wolnej od organizmów genetycznie zmodyfikowanych (bez GMO) w oparciu o rośliny białkowe.

Podmiot będący mikro-, małym – lub średnim przedsiębiorstwem prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych i leśnych.

Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, rolnik.

ŻYWIENIE KRÓW MLECZNYCH ZIMĄ. JAK UTRZYMAĆ PRODUKCJĘ I ZDROWIE STADA?

Zima w oborze to czas szczególny, w którym żywienie krów mlecznych nabiera jeszcze większego znaczenia. Niskie temperatury, zmieniony mikroklimat i krótszy dzień wpływają na funkcjonowanie organizmów zwierząt, a tym samym na ich potrzeby pokarmowe.

MARIA OLSZEWSKA | POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

Choć krowy dobrze znoszą chłód, to zimą zużywają więcej energii na utrzymanie temperatury ciała, co bezpośrednio przekłada się na zapotrzebowanie żywieniowe. Odpowiednie podejście do dawki pokarmowej w tym okresie pozwala nie tylko utrzymać produkcję mleka, ale także zadbać o zdrowie, kondycję i odporność stada.

WIĘKSZE ZAPOTRZEBOWANIE ENERGETYCZNE W WARUNKACH ZIMOWYCH

Wraz ze spadkiem temperatury organizm krowy intensywniej pracuje nad utrzymaniem stałej temperatury ciała. Energia, która w cieplejszych miesiącach była wykorzystywana głównie do produkcji mleka, zimą w większym stopniu przeznaczana jest na termoregulację. Jeżeli dawka pokarmowa nie zostanie odpowiednio dostosowana, szybko pojawiają się pierwsze objawy niedoborów energetycznych – spadek pobrania paszy, obniżenie wydajności mlecznej, pogorszenie kondycji ciała czy osłabienie odporności. Zimowe żywienie nie polega wyłącznie na zwiększeniu ilości paszy. Kluczowe znaczenie ma jej jakość oraz odpowiednie zbilansowanie pod względem energii, białka i włókna. Dawka powinna być tak skonstruowana, aby zapewniała stabilną fermentację w żwacu i pokrywała zwiększone potrzeby energetyczne bez ryzyka zaburzeń metabolicznych.

JAKOŚĆ I SPOSÓB ZADAWANIA PASZ ZIMĄ

W okresie zimowym szczególną uwagę należy zwrócić na pasze objętościowe. Kiszonki i inne pasze o wysokiej zawartości wody są podatne na zamarzanie, zarówno w miejscu składowania, jak i na stole paszowym. Zamarznięta pasza jest mniej chętnie pobierana przez krowy, co prowadzi do obniżenia pobrania suchej masy i pogorszenia bilansu energetycznego dawki. Dodatkowym problemem jest wielokrotne zamarzanie i rozmrażanie paszy, które negatywnie wpływa na jej strukturę i wartość pokarmową. Z tego względu zimą niezwykle ważne jest właściwe zabezpieczenie przym, ograniczenie odkrytej powierzchni kiszonki oraz bieżąca kontrola jej jakości. Nawet drobne zmiany w pobraniu paszy w tym okresie mogą mieć istotne konsekwencje dla produkcji mleka.

WODA – KLUCZOWY ELEMENT ZIMOWEGO ŻYWIENIA
Choć zimą krowy często piją wolniej i rzadziej, ich zapotrzebowanie na wodę pozostaje wysokie. Ograniczony dostęp do wody, zamarzające poidła czy zbyt niska temperatura wody bardzo szybko prowadzą do spadku pobrania paszy.

A mniejsze pobranie paszy oznacza niższą produkcję mleka i gorszą pracę żywca. Zimowe problemy z wodą bywają bagatelizowane, jednak to właśnie one często odpowiadają za nagłe spadki wydajności. Regularna kontrola poidła, zabezpieczenie instalacji przed zamarzaniem oraz dbałość o czystość to działania, które mają bezpośredni wpływ na efektywność żywienia i zdrowie stada.

BILANS DAWKI A KONDYCJA KRÓW ZIMĄ

Zimą łatwo przeoczyć stopniowe pogarszanie się kondycji krow. Gdy organizm nie otrzymuje wystarczającej ilości energii, zaczyna wykorzystywać rezerwy tłuszczowe, co prowadzi do spadku BCS. Taka sytuacja nie tylko obniża wydajność, ale także negatywnie wpływa na rozród i zdrowotność krow w kolejnych miesiącach. Dlatego zimą szczególnie ważne jest monitorowanie kondycji zwierząt oraz reagowanie na sygnały płynące ze stada. Odpowiednie zbilansowanie dawki, uwzględniające fazę laktacji i warunki środowiskowe, pozwala utrzymać stabilną produkcję i przygotować krowy na kolejny sezon.

ROLA DORADZTWA ŻYWIENIOWEGO PFHBiPM W OKRESIE ZIMOWYM

Zarządzanie żywieniem w warunkach zimowych wymaga doświadczenia i regularnej analizy sytuacji w stadzie. Doradcy żywieniowi PFHBiPM wspierają hodowców w ocenie jakości pasz, bilansowaniu dawek pokarmowych oraz dostosowywaniu żywienia do aktualnych potrzeb krow. Pomoc obejmuje również interpretację wyników analiz pasz i produkcyjnych, co pozwala szybciej reagować na pojawiające się problemy. Dzięki współpracy z doradcą żywieniowym możliwe jest nie tylko ograniczenie strat zimowych, ale także poprawa wyników produkcyjnych w dłuższej perspektywie. Dobrze zaplanowane żywienie zimą to inwestycja, która procentuje przez cały rok.

Więcej informacji o doradztwie żywieniowym PFHBiPM: <https://pfhb.pl/doradztwo/doradztwo-zywniowe>

PODSUMOWANIE

Zima to wymagający okres dla krow mlecznych i dla całego systemu żywienia w gospodarstwie. Odpowiednio zbilansowana dawka, dobra jakość pasz, stały dostęp do wody oraz bieżąca obserwacja stada pozwalają utrzymać zdrowie, kondycję i produkcję mleka na stabilnym poziomie. Wsparcie doradców żywieniowych PFHBiPM pomaga przejść przez ten czas bez niepotrzebnych strat i zbudować solidne podstawy na kolejne miesiące produkcji. ■

**Z Hodowcami
w przyszłość**

Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka to organizacja działająca na rzecz rozwoju hodowli krow mlecznych w Polsce. Naszym celem jest reprezentowanie interesów i obrona praw członków, w tym podejmowanie strategicznych działań związanych z hodowlą bydła i produkcją mleka. Swoje cele realizuje m.in. poprzez prowadzenie oceny wartości użytkowej bydła mlecznego i mięsno-mlecznego, ksiąg bydła i dokumentacji hodowlanej, laboratoriów oceny mleka i genetyki bydła, a także wdrażanie nowoczesnych metod w dziedzinie hodowli bydła i produkcji mleka. Zajmujemy się też szeroko działalnością doradczą i szkoleniową, której celem jest poprawa efektywności i ekonomiki produkcji mleka.

SYTUACJA EPIZOOTYCZNA W POLSCE I WIELKOPOLSCE W 2025 r.

Pojawiające się liczne ogniska chorób zakaźnych u zwierząt gospodarskich sprawiły, że dla hodowców rok 2025 nie był łatwy. Hodowców łączyła obawa o przyszłość prowadzonych przez siebie hodowli, która wynikała przede wszystkim z pojawiania się ognisk chorób zakaźnych – afrykańskiego pomoru świń (ASF), ptasiej grypy (HPAI), rzekomego pomoru drobiu (ND) oraz choroby niebieskiego języka (BTV) w Polsce, a także ognisk pryszczycy (FMD) oraz guzowatej choroby skóry bydła (LSD) w państwach UE.

WIOLETA BARCZAK | DZIAŁ TECHNOLOGII PRODUKCJI ROLNICZEJ

Występowanie chorób zakaźnych wiąże się ze spadkiem produktywności chorych zwierząt, koniecznością podjęcia ich leczenia lub uboju zarażonych sztuk lub (w zależności od zakaźności i śmiertelności danej choroby) konieczności całkowitej likwidacji stad. Wobec tego, każde pojawiające się ognisko choroby zakaźnej skutkuje w gospodarstwie hodowlanym powstawaniem ogromnych strat ekonomicznych. Z tego względu, istotną kwestią staje się wsparcie rodzimych hodowców w walce z zagrożeniami związanymi z pojawianiem się chorób zakaźnych w stadach. Jednym ze sposobów wspierania hodowców jest monitorowanie i informowanie o pojawiających się ogniskach chorób zakaźnych. Niniejszy artykuł stanowi przegląd wybranych chorób zakaźnych zwierząt gospodarskich oraz sytuacji epizootycznej w Polsce i Wielkopolsce w 2025 r.

CHOROBY ZAKAŻNE U DROBIU PTASIA GRYPY (HPAI)

Ptasia grypa, a właściwie wysoce zjadliwa grypa ptaków (ang. HPAI – Highly pathogenic avian influenza), w zależności od gatunku wywołuje szereg objawów klinicznych, do których należą m.in.: depresja, silne łzawienie, kichanie, duszność, obrzęk zatok podoczołowych, sinica grzebienia i dzióbka, obrzęk głowy, nastroszenie piór, biegunka, objawy nerwowe, a także gwałtowny spadek lub zatrzymanie produkcji jaj, znoszenie jaj w miękkiej skorupie, ostatnie jaja zwykle bez skorup. W nadostrych i ostrych przypadkach padnięcia są nagłe, bez widocznych objawów lub w ciągu 24-48 godzin od pojawienia się pierwszych objawów. Jak podaje Główny Inspektorat Weterynarii – śmiertelność stad może dochodzić do 100%. W przypadku pojawienia się niepokojących objawów, tj.:

- zwiększonej śmiertelności drobiu;
- znaczącego spadku pobierania paszy i wody;
- drgawek, skrzutu szyi, paraliżu nóg i skrzydeł, niezdolności ruchów;
- duszności;
- sinic i wybroczyn;
- biegunki;
- lub nagłego spadku nieśności;

posiadacz drobiu powinien zawiadomić powiatowego lekarza weterynarii (albo najbliższy podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej) o wystąpieniu u drobiu tych objawów klinicznych. Z kolei w przypadku zaobserwowania wyżej wskazanych objawów u ptaków dzikich, obowiązek zawiadomienia spoczywa na dzierżawcach lub zarządcach obwodów łowieckich. Należy pamiętać, że HPAI może stanowić zagrożenie dla ludzi.

Główny Lekarz Weterynarii poinformował o wystąpieniu w 2025 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej łącznie 128 ognisk HPAI u drobiu (spośród których 56 wystąpiło w woj. wielkopolskim w 18 powiatach: kolskim, kępińskim, kaliskim, grodziskim, poznańskim, kościańskim, chodzieskim, krotoszyńskim, ostrzeszowskim, pleszewskim, ostrowskim, nowotomyskim, jarocińskim, śremskim, rawickim, tureckim, konińskim i średzkim).

Ponadto, w całej Polsce wykryto w 2025 r. 69 ognisk HPAI u ptaków dzikich.

Profilaktyka HPAI – bioasekuracja! Przede wszystkim:

- karmienie i pojenie drobiu w pomieszczeniach zamkniętych, do których nie mają dostępu ptaki dzikie;
- przetrzymywanie drobiu na ogrodzonej przestrzeni, pod warunkiem uniemożliwienia kontaktów z dzikim ptactwem;

- odizolowanie od innego drobiu, kaczek i gęsi;
- przechowywanie paszy, w tym zielonki, w pomieszczeniach zamkniętych lub pod szczelnym przykryciem, uniemożliwiającym kontakt z dzikim ptactwem;
- unikanie pojenia ptaków i czyszczenia kurników wodą pochodzącą spoza gospodarstwa (głównie ze zbiorników wodnych i rzek);
- zgłaszanie lekarzowi weterynarii, wójtowi, burmistrzowi, i innym organom władzy lokalnej zaobserwowanego spadku nieśności lub nagłych, zwiększonych padnięć drobiu;
- po każdym kontakcie z drobiem lub ptakami dzikimi umycie rąk wodą z mydłem;
- używanie odzieży ochronnej oraz obuwia ochronnego przy czynnościach związanych z obsługą drobiu;
- osobom utrzymującym drób w chowie przyzagrodowym, aby nie były zatrudniane w przemysłowych fermach drobiu (Źródło: <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/zasady-ochrony-drobiu-przed-grypa-ptakow>).

RZEKOMY POMÓR DROBIU

Rzekomy pomór drobiu (ang. ND – Newcastle Disease) to choroba, której okres inkubacji wynosi od 2 do 15 dni (średnio 5-6 dni), a u niektórych gatunków może się rozwijać powyżej 20 dni, dlatego Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (ang. WOAH – World Organisation for Animal Health) przyjęła średni czas inkubacji na poziomie 21 dni. Jak podkreśla Główny Inspektorat Weterynarii, obserwowane objawy kliniczne uwarunkowane są m. in. patotypem wirusa, gatunkiem i wiekiem ptaka, koinfekcjami, warunkami środowiskowymi oraz statusem immunologicznym zwierzęcia. Do najczęstszych objawów klinicznych należą:

- sapanie, kaszel, kichanie i rzęzenie;
- drżenia mięśni, paraliż skrzydeł i kończyn dolnych, nienaturalnie skrócona szyja (torticollis);
- biegunka (często zielonkawa);
- letarg;
- zmiany krwotoczne i martwicze w obrębie grzebienia;
- letarg i obrzęk okolicy oczodołowej;
- obrzęk głowy.

Przy czym u kur niosek obserwuje się przede wszystkim spadek nieśności oraz nieprawidłowości w budowie jaj (ich nietypowy kształt, odbarwienie skorup, a także składanie jaj bez skorup).

Główny Lekarz Weterynarii poinformował o wystąpieniu w 2025 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej łącznie 86 ognisk rzekomego pomoru drobiu (ND) (spośród których 22 wystąpiło w woj. wielkopolskim w 8 powiatach: wolsztyńskim, ostrowskim, poznańskim, leszczyńskim, rawickim, grodziskim, nowotomyskim oraz szamotulskim).

Ostatnie odnotowane w 2025 r. ognisko rzekomego pomoru drobiu (ND) wystąpiło 31 grudnia 2025 r. w woj. wielkopolskim w pow. szamotulskim w miejscowości Duszniki w stadzie liczącym 526 151 szt. kur niosek.

Profilaktyka rzekomego pomoru drobiu (ND) - bioasekuracja + szczepienia!

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 kwietnia 2025 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem rzekomego pomoru drobiu szczepienia przeciwko ND są obowiązkowe. Na rynku dostępnych jest 40 preparatów. Szczegółowe wytyczne dot. optymalnych terminów szczepień, znajdują się w przewodniku po rzekomym pomorze drobiu (wersja 5.0), opracowanym przez Główny Inspektorat Weterynarii.

CHOROBY ZAKAŻNE TRZODY CHLEWNEJ AFRYKAŃSKI POMÓR ŚWIŃ

Afrykański pomór świń, znany szerzej jako ASF (od ang. African Swine Fever) to bardzo groźna, zakaźna i śmiertelna choroba wirusowa, na którą podatne są dziki i świnie domowe, a która nie stanowi zagrożenia dla ludzi. Jak podkreśla Główny Inspektorat Weterynarii, zakażenie przebiega powoli i obejmuje znaczny odsetek zwierząt w stadzie, przy czym śmiertelność zwierząt sięga nawet 100%. Okres inkubacji choroby wynosi 15 dni (w środowisku naturalnym: 4-19 dni, w przypadku choroby o ostrym przebiegu: 3-4 dni). Wirus jest wyjątkowo odporny na działanie niskich temperatur i zachowuje właściwości zakaźne we krwi, kale, tkankach (zwłaszcza surowych, niedogotowanych produktów z mięsa wieprzowego lub dzików) przez okres nawet 3-6 miesięcy.

Najczęstszym sposobem zakażenia zwierząt jest bezpośredni lub pośredni kontakt ze zwierzętami zakażonymi. Rozprzestrzenianie się wirusa jest stosunkowo łatwe za pośrednictwem osób i pojazdów odwiedzających gospodarstwo, skażonego sprzętu i narzędzi, zwierząt mających swobodny dostęp do gospodarstwa (gryzonie, koty, psy), jak również przez skażoną paszę, wodę oraz skarmianie zwierząt odpadami kuchennymi (zlewkami) zawierającymi nieprzetworzone mięso zakażonych świń lub dzików.

Główny Lekarz Weterynarii poinformował o wystąpieniu w 2025 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej łącznie 18 ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF) (spośród których 1 ognisko wystąpiło w woj. wielkopolskim w powiecie śremskim, w gminie Brodnica w miejscowości Chaławy, w stadzie świń liczącym 1 949 szt.). Istotnym w 2025 r. problemem była duża liczba ognisk ASF stwierdzonych u dzików, których łącznie wykryto 3 375. Najwięcej ognisk ASF u dzików stwierdzono w woj. pomorskim, zachodniopomorskim i wielkopolskim.

Profilaktyka ASF – bioasekuracja! W szczególności:

- zabezpieczenie gospodarstwa przed dostępem zwierząt z zewnątrz (ogrodzenie gospodarstwa, zabezpieczenie pasz);
- zamieszczanie mat dezynfekcyjnych na wejściu i wyjściu do chlewni oraz wjeździe na teren gospodarstwa;
- wyznaczenie tzw. stref brudnych i czystych;
- prowadzenie rejestru wjazdów i wyjazdów pojazdów na teren gospodarstwa;
- ograniczenie wizyt osób postronnych w chlewni;
- stosowanie odzieży ochronnej podczas wchodzenia na teren chlewni.

CHOROBY ZAKAŻNE BYDŁA (I INNYCH PRZEŻUWACZY)

CHOROBA NIEBIESKIEGO JĘZYKA

Choroba niebieskiego języka (ang. BTV – Bluetongue virus) to zakaźna choroba przeżuwaczy – domowych, tj.: bydła, owiec i kóz oraz dzikich tj.: saren, jeleni, łosi, afrykańskich antylop, wielbłądów i słoni. Choroba nie przenosi się na inne gatunki zwierząt gospodarskich i domowych oraz ludzi. Oznacza to, że mięso, mleko, skóry i wełna pochodzące od zakażonych zwierząt nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla ludzi. Z kolei zwierzęta nie zarażają się bezpośrednio od siebie. Do zakażenia dochodzi poprzez owady kłująco-ssące z rzędu muchówek, rodzaju kuczmany (*Culicoides*) oraz poprzez krew lub nasienie.

Mimo, że bydło zakaża się znacznie częściej niż owce, to choroba ta u bydła przebiega w łagodniejszej postaci niż u owiec. Po przechorowaniu bydło może stać się nosicielem zarazki, co prowadzi do zakażenia kuczmanów i przenoszenia wirusa za ich pośrednictwem na zwierzęta zdrowe. Objawy kliniczne u bydła mogą nie być widoczne nawet do 60-80 dnia po zakażeniu. U osobników zakażonych BTV można zaobserwować pojawienie się następujących objawów klinicznych:

- gorączka;
- ślinotok;
- zaczerwienienie i obrzęk błony śluzowej jamy ustnej;
- owrzodzenie opuszki zębowej i niekiedy końca języka;
- zapalenie koronki i tworzywa racic, będące przyczyną kulawizny;
- u krów mlecznych – łuszczenie się naskórka strzyków i tworzenie się strupów;
- ronienia;
- rodzenie zdeformowanych cieląt, przy czym deformacje dotyczą najczęściej głowy. Na zakażenie najbardziej podatne są płody w okresie rozwoju mózgu.

W przypadku owiec choroba może przebiegać od zakażenia bezobjawowego lub postaci przewlekłej do nadostrej i ostrej. W przypadku wystąpienia ostatnich dwóch postaci, można zaobserwować następujące objawy kliniczne:

- bardzo wysoka temperatura ciała 41-42°C;
- spadek kondycji, posmutnienie, depresja i utrata mleczności;
- obrzęk warg, powiek i małżowin usznych;
- silne zaczerwienienie błony śluzowej policzków i jamy nosowej;
- drobne wybroczyny pod śluzówką jamy ustnej i nosowej;

- owrzodzenie warg, opuszki zębowej oraz w niektórych przypadkach języka;
- duszność, ślinotok, obfity wypływ z nosa, początkowo surowiczy, następnie śluzowo-ropny i krwawy;
- wymioty mogące być przyczyną zachłystowego zapalenia płuc;
- przekrwiony, obrzękły, siny i wystający z jamy ustnej język;
- biegunka, kał z domieszką krwi;
- kulawizna jako następstwo zapalenia koronki i tworzywa racic;
- możliwe zapalenie płuc i zwyrodnienie mięśni;
- ciężarne samice mogą rodzić martwe lub zdeformowane jagnięta.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem choroby niebieskiego języka (<https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2024/1906>) oraz zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, zgłoszenie przez hodowcę bydła, owiec lub kóz podejrzenia wystąpienia choroby niebieskiego języka do powiatowego lekarza weterynarii lub najbliższego podmiotu świadczącego usługi lekarsko-weterynaryjne bądź wójta/burmistrza jest obowiązkiem, którego niedopełnienie stanowi wykroczenie.

Główny Lekarz Weterynarii poinformował o wystąpieniu w 2025 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej łącznie 81 ognisk choroby niebieskiego języka (BTV) (spośród których 8 wystąpiło w woj. wielkopolskim w 8 powiatach: czarnkowsko-trzcieńskim, konińskim, kościańskim, międzychodzkiem, poznańskim, złotowskim, wolsztyńskim oraz grodziskim).

Profilaktyka BTV – bioasekuracja! Szczepienia możliwe, lecz nie są obowiązkowe

- zwalczanie owadów krwio pijnych w oborach/budynkach inwentarskich;
- ograniczanie przemieszczania zwierząt;
- nadzór weterynarza nad stadem;
- szczepienia zwierząt.

PODSUMOWANIE

2025 r. minął pod znakiem występowania licznych chorób zakaźnych, które nie ominęły terytorium Wielkopolski. Poniższa tabela zawiera zestawienie liczby ognisk które pojawiły się w Polsce, Wielkopolsce oraz poszczególnych jej powiatach (Tab. 1.).

W przypadku każdej z wyżej wymienionych chorób, podstawowym remedium na ograniczenie namnażania się ich ognisk jest przestrzeganie zasad szeroko pojętej bioasekuracji. Mimo, iż jej rola nabrała większego znaczenia wraz z pojawieniem się w Polsce w 2014 r. pierwszych ognisk afrykańskiego pomoru świń, to jednak informowanie o zasadach bioasekuracji i ich przestrzeganie, może w wymierny sposób ograniczyć ryzyko pojawienia się chorób zakaźnych również u pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich. Jak podkreślają sami hodowcy, wdrażanie zasad bioasekuracji przyczynia się do osiągania lepszego zdrowia zwierząt, wyższej wydajności produkcji oraz ograniczenia rozprzestrzeniania się chorób. Z kolei przestrzeganie zasad bioasekuracji przez pośredników, przewożących zwierzęta ograniczy transmisję chorób pomiędzy państwami UE.

Sytuacja epizootyczna w Polsce w 2025 r., a także obecność innych chorób zakaźnych na obszarze UE (tj. pryszczycy, choroby guzowatej skóry bydła), wywołuje obawy związane z możliwością dalszego prowadzenia chowu i hodowli. Należy jednak pamiętać, że produkcja zwierzęca jest jednym z najważniejszych działów produkcji rolnej, który pozwala na zagospodarowanie nadwyżki produktów roślinnych oraz stanowi filar bezpieczeństwa żywnościowego. W związku z tym, niezwykle istotna jest troska o potencjał krajowej hodowli, m.in. poprzez podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych. ■

Źródła – strony internetowe:

Głównego Inspektoratu Weterynarii

Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Choroba zakaźna	Liczba ognisk			powiaty w Wielkopolsce w których pojawiły się ogniska (szt.)
	ogółem w PL (szt.)	w tym w Wielkopolsce (szt.)	udział w liczbie ognisk ogółem (%)	
Ptasia grypa (HPAI)	128	56	44	kolski (1), kępiński (2), kaliski (10), grodziski (5), poznański (6), kościański (4), chodzieski (1), krotoszyński (7), ostrzeszowski (7), pleszewski (1), ostrowski (2), średzki (1), nowotomyski (1), jarociński (1), śremski (2), rawicki (1), turecki (3), koniński (1)
Rzekomy pomór drobiu (ND)	86	22	26	wolsztyński (8), ostrowski (1), poznański (5), leszczyński (1), rawicki (1), grodziski (2), nowotomyski (2), szamotulski (2)
Afrykański pomór świń (ASF)	18	1	6	śremski (1)
Choroba niebieskiego języka (BTV)	81	8	10	czarnkowsko-trzcieński (1), koniński (1), kościański (1), międzychodzki (1), poznański (1), złotowski (1), wolsztyński (1), grodziski (1)

Tabela 1. Zestawienie ognisk* chorób zakaźnych (HPAI, ND, ASF i BTV) w Polsce w 2025 r.

*uwzględnione w tabeli ogniska obejmują wyłącznie zwierzęta hodowlane

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GLW

PLEŚŃ ŚNIEGOWA

(Microdochium nivale)

Zagrożeniem dla zbóż ozimych i traw jest pleśń śniegowa zwana inaczej pleśnieniem zbóż lub wiosenną pleśnią. To jedna z form chorób fuzaryjnych zbóż. Może zwiększyć podatność na inne choroby i często poprzedza ich występowanie. Jej rozwój uzależniony jest od długości zalegania pokrywy śnieżnej na polach, a samo zwalczanie może stanowić duże wyzwanie.

DOROTA PIĘKNA-PATERCZYK, LIDIA SPYCHALSKA | SPECJALISTKI DS. PRODUKCJI ROŚLINNEJ

OBJAWY CHOROBY:

Pleśń śniegowa to choroba grzybowa zbóż i traw wywołana przez grzyby rozwijające się w wilgotnych i chłodnych warunkach pod okrywą śnieżną. Objawy choroby pojawiają się, gdy dopływ powietrza do roślin zostaje odcięty przez długo zalegający śnieg, pod którym występują dodatnie temperatury. Choroba atakuje w bardzo gęstych, zbyt wcześnie sianych i silnie rozkrzewionych jesienią roślinach tworzących kożuch z liści. Sprawca choroby atakuje zimą lub wczesną wiosną liście i pędy, na których rozwija się biaława, różowawa lub jasnoszara warstwa grzybni i zarodników obejmująca coraz to nowe części i rośliny. Porażenie ma często charakter placowy lub postępuje wzdłuż rzędów. Może pokrywać się z zasięgiem zalegającego śniegu. Silnie zaatakowane rośliny mocno brunatnieją, gniją i zamierają. Na obumarłych liściach pojawiać się mogą ciemne, prawie czarne otocznice – perytecja. Podobne objawy tej choroby mogą być mylone ze zgorzelą siewek, pałecznicą zbóż i traw, mączniakiem prawdziwym zbóż i traw oraz wyprzieniem. Jest jednak istotna różnica. Grzyb wywołujący pleśń śniegową nie wytwarza mikotoksyn.

ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE:

Zwalczanie pleśni śniegowej obejmuje działania profilaktyczne i interwencyjne. Należy wybierać kwalifikowany materiał siewny oraz odmiany o dużej odporności na pleśń śniegową zbóż. Warto zwrócić uwagę na terminowy siew w zalecanej lub obniżonej normie oraz pamiętać o przyspieszeniu mineralizacji resztek pożywnych i regulacji stosunków wodno-powietrznych.

Stosować zasady dobrego płodozmianu oraz zrównoważone nawożenie NPK. Zadbać także o zasilenie mikroelementami takimi jak: miedź na glebach próchnicznych oraz cynk przy wysokim pH. W przypadku wystąpienia na plantacjach wiosennego kożucha, trzeba pamiętać o zerwaniu obumarłych i spleśniałych części roślin lekką broną. Zwalczanie za pomocą oprysków powinno przebiegać z zastosowaniem preparatów, które zawierają środki grzybobójcze, a jednocześnie będą w stanie zapewnić odpowiedni wzrost oraz ochronę tym roślinom, które nie zostały porażone pleśnią śniegową. ■

Źródła:

Atlas chorób roślin rolniczych dla praktyków – M. Korbas, T. Czubiński, J. Horoszkiewicz-Janka, E. Jajor, J. Danielewicz

Atlas chorób roślin rolniczych – M. Korbas, E. Jajor, J. Horoszkiewicz-Janka, J. Danielewicz

Rolniczy atlas chorób – Grażyna Hołubowicz Kliza

SŁÓW KILKA O MSZYCACH...

Mszyce zaliczane są do jednych z najważniejszych szkodników roślin. To pluskwiaki równoskrzydłe o kłująco-ssącym aparacie gębowym, które w sprzyjających warunkach pogodowych mogą pojawić się corocznie. Choć są niewielkich rozmiarów potrafią zahamować wzrost roślin i stwarzać problemy rolnikom od wiosny do jesieni. Te szkodniki stanowią zagrożenie dla upraw rolniczych, sadowniczych i szklarniowych. Są poważnym wektorem w rozprzestrzenianiu wirusów. Występują w szerokiej gamie kolorystycznej, rozmiarach i formach.

DOROTA PIĘKNA-PATERCZYK, LIDIA SPYCHAŁSKA | SPECJALISTKI DS. PRODUKCJI ROŚLINNEJ

OBJAWY ŻEROWANIA:

Te drobne owady wysysają soki z roślin powodując ich deformację. Preferują młode, delikatne tkanki. Charakterystycznymi objawami występowania i żerowania mszyc są skupiska małych owadów, lepka spadz na powierzchni roślin, żółknięcie i deformacja liści, zahamowanie wzrostu roślin oraz obecność białych skórek po linieniu mszyc. Żerując na liściach i źdźbłach, mszyce wysysają soki roślinne, co prowadzi do utraty turgoru, skręcenia i więdnienia liści, ograniczenia fotosyntezy, zahamowania wzrostu i obniżenia plonu. Mszyce występują w 2 formach: bezskrzydłej i uskrzydłonej. Pod względem rośliny żywicielskiej można je podzielić na jednodomne i dwudomne. Ich szkodliwość ma zarówno charakter bezpośredni – holocykliczny jak i pośredni – anholocykliczny. Charakteryzują się niezwykłą zdolnością do rozmnażania. Jedna samica może wydać nawet 80 potomków w ciągu swojego życia. W sprzyjających warunkach nowe pokolenie rozwija się w ciągu 7-10 dni. Oznacza to, że w całym sezonie może pojawić się nawet 15-20 pokoleń mszyc. Spośród wielu gatunków mszyc występujących w Polsce największe szkody wyrządzają: mszyca czeremchowo-zbożowa, mszyca zbożowa, mszyca brzoskwińska, mszyca burakowa oraz mszyca kapuściana.

ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE:

Połączenie systematycznego monitoringu, właściwej profilaktyki agrotechnicznej i uzasadnionej ochrony chemicznej to najważniejsze działania mające na celu ograniczenie ryzyka wystąpienia szkodników. Biorąc pod uwagę zasady integrowanej ochrony roślin, ryzyko wystąpienia szkód spowodowanych masowym wystąpieniem mszyc można skutecznie ograniczyć, stosując zabiegi niechemiczne takie jak: możliwie wczesny siew, zrównoważone nawożenie, przestrzenną izolację od innych upraw tego samego gatunku oraz innych roślin żywicielskich. Z uwagi na zachodzące zmiany środowiskowe dla ustalenia optymalnego terminu zabiegu zwalczania mszyc konieczny jest stały monitoring i lustracja upraw. Kluczowe jest precyzyjne ustalenie momentu nalotu pierwszych uskrzydłonych mszyc na plantacje ozimin. Duże znaczenie ma monitoring wykonywany przy pomocy żółtych naczyń lub aspiratora Johnson'a pozwalających stwierdzić obecność mszyc w powietrzu, a wkrótce także na uprawach. Decyzje o zastosowaniu chemicznych środków ochrony należy podejmować indywidualnie dla każdej plantacji na podstawie progu szkodliwości oraz z uwzględnieniem innych czynników. Warto pomyśleć o ochronie biologicznej, która zyskuje coraz większe znaczenie. To dobre rozwiązanie dla gospodarstw stosujących integrowaną i ekologiczną produkcję. W walce z mszycami należy także pamiętać o ich naturalnych wrogach – biedronkach, złotookach, larwach bzygowatych i parazytoidalnych błonkówkach, które należy wspierać, utrzymując strefy bioróżnorodności. ■

Źródła:

Atlas szkodników roślin rolniczych dla praktyków – M. Mrówczyński, T. Czubiński, T. Klejdysz, W. Kubasik, G. Prószyński, P. Strażyński, H. Wachowiak
 Chronimy zboża przed mszycami – M. Buchowska-Ruszkowska, P. Strażyński
 Mszyce na oziminach – M. Ruszkowska, P. Strażyński
 Integrowana ochrona bobowatych (strączkowych) przed mszycami – P. Strażyński, M. Ruszkowska
 Poradnik sygnalizatora ochrony zbóż – A. Tratwał, W. Kubasik, M. Mrówczyński

OGRÓDEK ENERGETYCZNY I BIORÓŻNORODNOŚCI W SIELINKU

Polska wieś staje się coraz bardziej jednorodna i uboższa pod względem przyrodniczym. Wraz z zanikiem różnorodnych siedlisk znikają cenne nisze ekologiczne, niezbędne dla przetrwania rodzimych gatunków roślin i zwierząt. W efekcie liczba organizmów zasiedlających tereny wiejskie systematycznie maleje. W ogródku energetycznym i bioróżnorodności, zlokalizowanym w Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego w Sielinku, pokazujemy różnorodne rośliny, tak aby wzbogacić i urozmaicić lokalny ekosystem.

OLIWIA WALICHT, MAGDALENA STACHOWIAK,
MAGDALENA ŚWIĄTKOWSKA | DZIAŁ EKOLOGII I OCHRONY ŚRODOWISKA

W donicach, znajdujących się na samym początku ogródka, wysiewane są rośliny, takie jak: gryka zwyczajna, ogórecznik lekarski, mieszanki roślin i ziół miododajnych, ale także rośliny o pachnących kwiatach. Rośliny te cenione są za swoje właściwości przyciągające pszczoły i inne zapylacze. W ogródku znajdują się także rośliny energetyczne, takie jak m.in.: wierzba energetyczna, miskant olbrzymi, topinabur czy też ślazier pensylwański. Rośliny te charakteryzują się szybkim przyrostem biomasy w krótkim czasie. Z ich części, takich jak: łodygi, pędy czy bulwy, produkuje się stałe paliwa, takie jak pellet lub brykiet. Dlatego najczęściej wykorzystywane są do spalania w celu pozyskania dużej ilości energii cieplnej.

Mieszanka miododajna (fot. M. Stachowiak)

W ramach współpracy z firmą W. Legutko zostały wysiane w 2025 roku w skrzyniach rośliny jednoroczne, takie jak: gryka zwyczajna, ogórecznik lekarski oraz mieszanki roślin miododajnych.

Gryka zwyczajna to wszechstronna roślina, którą można uprawiać jako poplon, ale także jako pożytek dla pszczół, ze względu na jej wysoką wartość miododajną. Jej obecność na polu korzystnie wpływa na stan gleby ponieważ poprawia jej strukturę i jakość. Dzięki bujnemu kwitnieniu skutecznie przyciąga pszczoły oraz inne zapylacze. Roślina ta nie ma dużych wymagań glebowych, dlatego dobrze radzi sobie również na uboższych i piaszczystych terenach. Jest łatwa w uprawie, znosi okresowe przesuszenie i nie potrzebuje intensywnego nawadniania. Gryka jako poplon wpływa korzystnie na glebę, ponieważ ogranicza erozję wodną i wietrzną oraz wzbogaca glebę w azot i inne składniki odżywcze. Ponadto wykazuje właściwości fitosanitarne, redukując populacje nicieni, co czyni ją cenną nie tylko w dużych gospodarstwach, ale i w przydomowych ogródkach warzywnych. W okresie letnim gryka obficie i długo kwitnie, co czyni ją doskonałą rośliną dla pszczół i innych owadów zapylających. Wytwarzany z niej miód gryczany charakteryzuje się ciemnym kolorem, intensywnym zapachem przypominającym prażone ziarna oraz głębokim, karmelowym smakiem. Ceniony jest także za swoje właściwości prozdrowotne.

Ogórecznik lekarski to roślina jednoroczna z rodziny ogórecznikowatych, ceniona za swoje różnorodne zastosowania. Uprawiany jest zarówno jako roślina ozdobna, miododajna, oleista, jak i jadalna. Służy m.in. do produkcji oleju, a jego liście i kwiaty chętnie wykorzystywane są w kuchni zarówno w daniach na zimno i ciepło, jak i w deserach. Jego niebieskie kwiaty przyciągają pszczoły i inne zapylacze, ma również charakterystyczny zapach ogórka. Najlepiej rośnie w miejscach słonecznych, choć poradzi sobie również w półcieniu. Preferuje gleby lekkie, dobrze przepuszczalne, o średniej zasobności w składniki pokarmowe i pH w zakresie 6,0-7,5. Ma małe wymagania glebowe, ale nie toleruje ciężkich,

podmokłych podłoży. Wymaga gleby umiarkowanie wilgotnej, która zatrzymuje wodę, ale nie jest narażona na zastój. Przed siewem warto odpowiednio przygotować stanowisko np. spulchnić glebę, usunąć chwasty i ewentualnie wzbogacić ją kompostem lub dobrze przefermentowanym obornikiem, co poprawi jej strukturę i dostarczy niezbędnych składników odżywczych.

Różnorodność roślinności i prawidłowy rozwój flory w dużej mierze zawdzięczamy dzikim owadom zapylającym – nie tylko pszczołom, ale również trzmielom, osom, motyloom, bzygom, chrząszczom czy skorkom. Niestety, działalność człowieka, taka jak zanieczyszczanie środowiska, intensywna produkcja rolna czy stosowanie środków chemicznych, przyczynia się do systematycznego spadku ich liczebności. Siew mieszanek roślin miododajnych pozwala stworzyć przestrzeń przyjazną tym pożytecznym owadom oraz wspiera lokalną bioróżnorodność. Tego typu mieszanki zawierają zarówno gatunki jednoroczne, jak i wieloletnie, które intensywnie kwitną przez długi czas, oferując zapylaczom obfite źródło nektaru. Ich uprawa nie tylko wspomaga populacje owadów, ale również umożliwia efektywne zagospodarowanie nieużytkowanych wcześniej obszarów. W donicach na terenie ogródka posiano dwie mieszanki miododajne, w tym jedna z nich to mieszanka ziół. Oprócz typowych roślin miododajnych posiane zostały także kwiaty pachnące. Są to m.in: floks, groszek pachnący, tytoń ozdobny, rezeda wonna, gryka i goździk chiński.

Lawenda to zimozielony krzew należący do rodziny jasnotowatych, obejmujący około 40 różnych gatunków. Roślina ta może osiągać wysokość do 1,5 metra, choć w warunkach klimatycznych panujących w Polsce zwykle dorasta do około 1 metra. Lawenda wyróżnia się wyjątkowo obfitym kwitnieniem – jej drobne kwiaty rozwijają się na łodygach w formie kłosów, które mogą mieć nawet 15 cm długości. Charakterystyczne są również jej wąskie, szarozielone liście. W drugim roku życia łodygi lawendy

zaczynają drewnieć, co oznacza, że stają się twardsze i mniej elastyczne. Lawenda znajduje zastosowanie w wielu dziedzinach – od medycyny naturalnej, przez kosmetykę, aż po funkcje dekoracyjne. Od stuleci ceniona jest za swoje właściwości uspokajające i relaksujące, pomaga w redukcji napięcia nerwowego, ułatwia zasypianie i wspomaga wyciszenie organizmu. Dzięki obecności polifenoli, lawenda jest także polecana osobom z dolegliwościami trawienymi. Wykazuje silne działanie antybakteryjne. Inhalacje z jej dodatkiem wspierają funkcjonowanie dróg oddechowych podczas przeziębień, a napar z lawendy może łagodzić bóle głowy i migreny. Zawarte w niej olejki eteryczne odstraszają komary i inne insekty np. kleszcze. Warto też pamiętać, że to roślina jadalna. Idealnie nada się do wzbogacenia różnorodnych potraw.

W ogródku zasadzone są 2 odmiany lawendy, są to: lawenda wąskolistna biała, fioletowa i lawenda francuska. Lawenda wąskolistna to najpopularniejsza i najczęściej spotykana odmiana lawendy w Polsce. Dorasta do około 70 cm wysokości. Jej cechą charakterystyczną są wzniesione pędy, które od podstawy drewnieją, a na szczytach tworzą kłosowate kwiatostany w intensywnym niebiesko-fioletowym odcieniu. Liście tej lawendy są zimozielone, wąskie i pokryte delikatnym kutnerem. Po zakończeniu kwitnienia zaleca się przycięcie kwiatostanów, co może pobudzić roślinę do ponownego zakwitnięcia. Często określana mianem lawendy hiszpańskiej lub arabskiej, ta odmiana przybyła do Polski z Francji. Najlepiej sprawdza się w uprawie doniczkowej. Choć nie wymaga częstego podlewania, jest wrażliwa na wiatr i niesprzyjające warunki pogodowe. To najrzadziej spotykana w naszym kraju odmiana lawendy, jednak wraz z ocieplającym się klimatem zyskuje na popularności. Wyglądem przypomina lawendę wąskolistną, lecz wyróżnia się szerszymi, szarozielonymi liśćmi. Jej kwiaty mają charakterystyczny, beczułkowaty kształt i występują najczęściej w odcieniach fioletu, lila, a rzadziej w bieli.

Mieszanka miododajny ogród ziołowy (fot. M. Stachowiak)

DOMKI DLA OWADÓW POŻYTECZNYCH

W ostatnich latach obserwujemy znaczny wzrost śmiertelności wśród owadów pożytecznych. Wiele gatunków odnotowuje gwałtowny spadek liczebności, co jest szczególnie niepokojące, ponieważ owady odgrywają kluczową rolę w utrzymaniu równowagi ekosystemów. Coraz powszechniejsze stosowanie chemicznych środków ochrony roślin, często bez refleksji nad ich wpływem na środowisko, stanowi ingerencję w świat przyrody. Tego rodzaju działania mogą prowadzić do trwałych, nieodwracalnych strat w bioróżnorodności. Na szczęście możemy aktywnie wspierać populację owadów, podejmując proste działania takie jak sadzenie roślin miododajnych, zakładanie łąk kwietnych czy montaż domków dla owadów. Domki te pełnią różnorodne funkcje, latem zapewniają owadom miejsce do odpoczynku i schronienia, natomiast jesienią stają się przestrzenią do zimowania. Chronią także przed niekorzystnymi warunkami pogodowymi i drapieżnikami.

Z czego wykonać domek dla owadów? Do budowy wystarczą proste materiały, takie jak: drewniane deski, bambusowe rurki, trzcinowe łodygi, suche drewno, słoma, mech, trawa czy szyszki. Takie naturalne surowce tworzą idealne warunki dla różnych gatunków owadów. Na terenie ogródka znajdują się dwa domki dla owadów pożytecznych.

ROŚLINY ENERGETYCZNE

Najbardziej znane rośliny energetyczne w Polsce to: wierzba energetyczna, wierzba ostrolistna, topola hybrydowa, słonecznik bulwiasty, miskant olbrzymi. W ogródku znajdują się takie rośliny jak róża wielkokwiatowa, topinabur, ślazier pensywański, spartina preriowa, miskant olbrzymi, perz wydłużony, wierzba energetyczna oraz różnik przerośnięty. Do celów energetycznych najczęściej wybierane są rośliny wieloletnie, które mogą być eksploatowane przez 15 do 20 lat, co znacząco redukuje koszty ich uprawy. Wybór konkretnych gatunków zależy od lokalnych warunków glebowo-klimatycznych, dostępności maszyn rolniczych oraz wymagań odbiorców.

Ogórecznik (fot. M. Stachowiak)

Kluczowym kryterium, jakie musi spełniać roślina energetyczna, jest wysoka wartość opałowa – optymalnie w zakresie 15-19 MJ/kg. Mimo że wartość opałowa tych roślin jest niższa niż w przypadku węgla kamiennego (ok. 21 MJ/kg), ich wykorzystanie w produkcji biopaliw i ogrzewaniu nadal pozostaje korzystne ekonomicznie.

Ogródek energetyczny i bioróżnorodności w Sielinku cieszy się dużym zainteresowaniem, szczególnie podczas Wielkopolskich Tragów Rolniczych w Sielinku, gdzie jest tłumnie odwiedzany nie tylko przez rolników. ■

Źródła:

<https://uwb.edu.pl/aktualnosci/budujmy-domki-dla-owadow-to-nasi-sprzymierzenci-w-walce-ze-szkodnikami-5043.html>

<https://www.polskieziarno.pl/product/ogorecznik-lekarski/?srsltid=AfmBOoqQoA0c10YDCKirayOgF63f0wqccoBtck2BKKPcwugYxi3dH79>

<https://www.fdpa.org.pl/czym-jest-bioroznorodnosc>

I.14.1.1 Szkolenia podstawowe dla rolników

Interwencja I.14.1 Doskonalenie zawodowe rolników

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027)

Celem szkoleń jest zapewnienie przepływu wiedzy i informacji w zakresie rozwoju gospodarstw rolnych poprzez realizację szkoleń podstawowych, co przyczynia się do realizacji celu przekrojowego, polegającego na modernizacji sektora przez sprzyjanie dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania.

WODR w Poznaniu realizuje operację w latach 2024-2029 poprzez organizację i przeprowadzenie szkoleń podstawowych dla ostatecznych odbiorców na obszarze województwa wielkopolskiego.

Zakres tematyczny szkoleń zaplanowanych w 2026 roku:

- 1.** Ekoschematy – wymogi i płatności w realizacji praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt
- 2.** Ekoschemat – Dobrostan zwierząt
- 3.** Normy i wymogi warunkowości
- 4.** Współpraca rolników
- 5.** Zakwaszenie i wapnowanie gleb
- 6.** Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi takimi jak: woda, gleba, powietrze, klimat w kontekście wdrażania interwencji PS WPR na lata 2023-2027 „Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu”*

Szkolenia skierowane są do: rolników, młodych rolników (osoby, którym przyznano pomoc w ramach interwencji I.11 „Premie dla młodych rolników” realizowanej w ramach PS WPR 2023-2027), małżonków rolników, domowników rolników, osób zatrudnionych w rolnictwie. Udział w szkoleniach jest bezpłatny. Szczegółowe programy szkoleń znajdują się na stronie internetowej www.wodr.poznan.pl w zakładce: Szkolenia dla rolników PS WPR 2023-2027.

**Zapraszamy do zapisów
na stronie internetowej wodr.poznan.pl
lub u doradcy rolniczego z Państwa terenu.**

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
realizuje projekt w ramach Interwencji I.14.1.
„Doskonalenie zawodowe rolników”,
Moduł 1 „Szkolenia podstawowe dla rolników” (I.14.1.1).

* Rolnicy wnoszący o dofinansowanie w naborze w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.10.4 „Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu” muszą posiadać zaświadczenie o ukończeniu szkolenia z tematu numer 6.

WEŁNIANA WŁÓKNINA ŚCIÓŁKUJĄCA W REDUKCJI ŚRODKÓW CHEMICZNYCH

Ściółkowanie jest zabiegiem agrotechnicznym, mającym duże znaczenie dla ochrony gleb.

*Stosowane jest od lat zarówno w ogrodnictwie, jak i rolnictwie,
a polega na pokrywaniu powierzchni gruntu warstwą materiału organicznego
lub nieorganicznego, co ma na celu poprawę warunków wzrostu roślin.*

RAFAŁ BARTOSZEWSKI | DZIAŁ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA

POSZUKIWANIE NOWYCH SPOSOBÓW ŚCIÓŁKOWANIA

Wśród materiałów organicznych popularnością cieszą się słoma, siano, kora drzewna, trociny, liście czy trawa, natomiast najczęściej wykorzystywanymi materiałami nieorganicznymi są agrowłóknina i folia ściółkująca. Każdy z nich cechuje się odmiennymi właściwościami, skutecznością oraz wpływem na środowisko naturalne.

Główne założenia ściółkowania obejmują: ograniczenie parowania wody, ochronę przed erozją, utrzymanie stabilnej temperatury gleby oraz zapobieganie nadmiernemu rozwojowi roślin niepożądanych. Jak w każdej dziedzinie życia, tak również w ściółkowaniu wciąż poszukuje się nowych rozwiązań i sposobów na udoskonalenie procesu, a także materiałów, których użycie będzie się wiązało z najwyższą skutecznością i jak najlepszym wpływem na otoczenie. Jednym z nowszych trendów, który zyskuje na popularności, jest wykorzystywanie biowłóknin ściółkujących. Dotąd do ich produkcji najczęściej używano słomy lub włókien kokosowych, ale obecnie uważa się, że to zastosowanie owczej wełny ma stanowić alternatywę dla tradycyjnie stosowanych materiałów. Jest to działanie wpisujące się w założenia zrównoważonego rozwoju, jako że wykorzystuje naturalny materiał odpadowy, pozostający po wykonaniu innego rodzaju pracy, a dodatkowo materiał ten cechuje się lepszymi właściwościami niż słoma i włókna kokosowe. Składają się one w niewielkim stopniu z wartościowych składników odżywczych, a ponadto mają zdecydowanie niższą zdolność do gromadzenia wody. Stosowanie biowłókniny z owczej wełny, lub mieszanie tego składnika z biowłókninami produkowanymi z materiałów roślinnych prowadzi do znacznych korzyści, wyraźnie dostrzeganych w wielkości pozyskiwanego plonu.

OWCZA WEŁNA JAKO SUROWIEC DO TWORZENIA BIEWŁÓKNINY

Na całym świecie w różnych dziedzinach życia generuje się ogromne ilości odpadów i resztek. W sektorze rolnictwa i tekstylnym niebagatelną rolę odgrywają odpady keratynowe, których rocznie na świecie odnotowuje się ponad 5 milionów ton, a w skład których wchodzi włosy, wełna, pióra, dzioby itd. Rola wełny w produkcji odzieży od wielu lat spada, w wyniku czego

staje się ona coraz bardziej uciążliwym odpadem, który jest trudny do zagospodarowania. Jako, że jej źródłem jest rolnictwo, optymalnym wydaje się odnalezienie sposobu wykorzystania tego materiału w tym samym sektorze, a jeden ze sposobów na rozwiązanie tego problemu jest już gotowy. Wełna składa się z keratyny i zawiera 20 różnych aminokwasów, w związku z czym jej wykorzystanie w rolnictwie może przyczynić się do regulowania struktury gleby, zwiększania produkcji roślinnej i zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska. Surowa wełna składa się z wielu składników cennych z punktu widzenia roślin, takich jak azot (10,4-10,7%), potas (4,6-4,9%), siarka (2%) i fosfor (0,1-0,2%), a ponadto jej pojemność wodna, wynikająca ze zdolności do magazynowania wody, jest ponad trzykrotnie większa od jej masy.

fot. Rafał Bartoszewski

Biowłóknina wykonana z tego materiału ma odpowiadać nie tylko na typowe potrzeby gospodarcze poszczególnych rolników, jak na przykład ograniczenie zachwaszczenia, ale także na coraz lepiej rozumiane potrzeby środowiska naturalnego, jak choćby poprawa składu gleb poprzez ograniczenie stosowania środków chemicznych. Nadmierny rozwój chwastów w sposób istotny utrudnia prowadzenie standardowych prac polowych, czyniąc je bardziej czasochłonnymi i pracochłonnymi, co znajduje odzwierciedlenie w życiu ogrodników i rolników, którzy zajmują się pielęgnacją swoich upraw. Może to wpływać zarówno na ich zdrowie fizyczne i psychiczne, jak również na środowisko naturalne, ponieważ skłania do ułatwiania sobie trudnej pracy na przykład poprzez stosowanie toksycznych herbicydów. Dlatego właśnie tak ważne jest opracowywanie rozwiązań, które wspierają optymalny rozwój roślin uprawnych, a jednocześnie bazują na naturalnych, przyjaznych środowisku materiałach. Biowłóknina z owczej wełny, jako surowiec naturalny i biodegradowalny, działający jak powolny użyźniacz, może stanowić korzystne i zrównoważone rozwiązanie tego problemu.

Jednym z producentów takich produktów jest firma Poltops. Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w ramach współpracy z firmą Poltops przeprowadził demonstrację w czterech gospodarstwach rolnych z wykorzystaniem biowłókniny. Demonstracje prowadzone były w 2025 roku od maja do października, a miały na celu przede wszystkim sprawdzenie skuteczności materiału w ograniczeniu zachwaszczenia upraw. Rezultaty okazały się bardzo pozytywne, a biowłóknina spełniała swoje zadanie, co spotkało się z dużym uznaniem zarówno doradców, jak i samych rolników. Efekty były na tyle zadowalające, że rolnicy chętni byli polecić produkt innym, a sami brali pod uwagę stosowanie go na stałe w swoim gospodarstwie. Wpływ materiału ściółkującego dostrzegany był nie tylko w ograniczonej ilości pojawiających się roślin niepożądanych, ale dostrzegano również inne jego zalety. Doradcy po przeprowadzonych demonstracjach dzielili się licznymi spostrzeżeniami na temat wpływu owczej wełny na jakość plonów.

BIOWŁÓKNINA W ROLNICTWIE

Materiał ten cieszy się dużym uznaniem wśród rolników, którzy przetestowali go w swoich gospodarstwach, ponieważ biowłóknina wykazuje pozytywny wpływ na uprawy. Korzyści z jej stosowania są łatwo zauważalne zarówno w przypadku gleby, jak i samych roślin. Wśród głównych zalet biowłókniny ściółkującej często wymienia się:

- ograniczenie zachwaszczenia,
- utrzymywanie wilgotności gleby i zapobieganie jej nadmiernemu wysychaniu,
- utrzymanie czystości i porządku w uprawach,
- biodegradowalność materiału.

To jednak nie wszystkie atuty biowłókniny wykonanej z owczej wełny. Bardzo istotny jest jej wpływ na wysokość plonów, które można uzyskać w gospodarstwie po zastosowaniu tego materiału. W miejscach, gdzie używa się biowłókniny, zauważalny jest wspomagający wpływ na wzrost roślin oraz poprawę jakości plonów. Wpływ ten jest efektem wymienionych wcześniej funkcji, a także uwalniania do gleby cennych składników mineralnych, takich jak azot i potas. Wzrost plonów może również wynikać z utrzymywania stabilnych warunków temperaturowych na powierzchni gleby, ponieważ materiał ściółkujący pełni rolę izolacji, podobnie jak koc, skutecznie chroniąc glebę.

Stosowanie ściółki to także metoda, która ogranicza parowanie wody z powierzchni gleby, co pomaga utrzymać odpowiednią wilgotność podłoża. Obecność wełny w glebie zwiększa jej porowatość i zdolność do magazynowania wody.

fot. Rafał Bartoszewski

Biowłóknina chroni również grunt przed nadmiernym działaniem promieni słonecznych, które mogłyby prowadzić do jego wysuszenia, co dodatkowo wspomaga utrzymanie wilgotności. Wszystkie te czynniki pozwalają na zmniejszenie nakładu pracy i czasu potrzebnych do pielęgnacji roślin, przy jednoczesnym uzyskaniu wysokich plonów.

Ściółkowanie na terenach pochylonych ma bardzo duże znaczenie w ochronie gleby przed erozją i zmywaniem, szczególnie w okresach, gdy roślinność jeszcze się nie rozwinęła, a więc nie przejmuje funkcji ochronnych. Co istotne, po zakończeniu prac ogrodniczych i polowych w miejscach, gdzie stosowano biowłókninę z owczej wełny, nie ma konieczności usuwania odpadów, ponieważ materiał ten ulega naturalnej degradacji. Proces ten jest kolejnym atutem tego rozwiązania, ponieważ wiąże się z dodatkowymi korzyściami, takimi jak nawożenie gleby i wzbogacenie jej w cenne składniki mineralne – azot, wapń, magnez, potas i siarkę. Te składniki są dostępne dla roślin, poprawiają jakość gleby oraz wzbogacają jej życie biologiczne, wspierając mikroorganizmy i bezkręgowce niezbędne do prawidłowego funkcjonowania ekosystemu glebowego, kluczowego zwłaszcza z punktu widzenia rolnictwa.

CZY BIOWŁÓKNINA SIĘ OPŁACA?

Propozycja wykorzystywania biowłókniny z owczej wełny jako alternatywy dla tradycyjnie używanych materiałów ściółkujących wydaje się być bardzo korzystną opcją z uwagi na liczne przykłady jej pozytywnego oddziaływania na uprawy i środowisko. Jest to materiał naturalny i biodegradowalny, co przynosi korzyści dla rolników, ponieważ wspomaga wzrost roślin i wzbogaca środowisko glebowe, a jednocześnie ogranicza zachwaszczenie, nie generując dodatkowych odpadów, które wymagałyby zagospodarowania. Ściółkowanie z wykorzystaniem materiału z owczej wełny jest metodą, po którą rolnicy sięgają coraz chętniej. Zastosowanie takiego materiału może przynieść korzyści zarówno dla gospodarstwa, jak i dla otaczającego go środowiska. ■

Źródła:

Brachaczek W. i in. (2024); Wpływ biowłókniny z wełny owczej na rozwój roślin na dachach zielonych; Przegląd Budowlany.

Ajdukiewicz J. (2005); Biodegradowalne geosyntetyczne materiały antyerozyjne i wspomagające zazielenianie obiektów hydrotechnicznych; Gospodarka Wodna.

Akca H. i in. (2023); Waste Sheep Wool and Its Hydrolysate as a Nutritional Support for Sugar Beet; Sugar Tech.

Herfort S. i in. (2023); Influence of Sheep's Wool Vegetation Mats on the Plant Growth of Perennials; Horticulturae.

WARTO WIEDZIEĆ

Sprawdź aktualne nabory w LGD!

Zachęcamy do regularnego sprawdzania naborów ogłaszanych przez Lokalne Grupy Działania (LGD). LGD mogą prowadzić nabory m.in. w ramach podejścia LEADER / Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) na podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, zakładanie lub rozwój gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych. Aktualne informacje o naborach znajdziesz na stronach LGD. Ich spis znajduje się pod adresem: <https://lgd.ksowplus.pl>

CIT-8 dla KGW – termin składania w 2026 roku

Koła Gospodyń Wiejskich - przypominamy o obowiązku złożenia zeznania rocznego CIT-8 za 2025 rok.

Termin: do 31 marca 2026 r., jeśli rok podatkowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Jeżeli rok podatkowy jest inny niż kalendarzowy, CIT-8 należy złożyć do końca trzeciego miesiąca po zakończeniu roku podatkowego. Właściwy termin można zawsze potwierdzić w swoim urzędzie skarbowym.

Złożenie CIT-8 w terminie pozwala uniknąć kar i odsetek za zwłokę.

KSeF – ważna informacja dla KGW, zagród edukacyjnych i agroturystyki

Koła Gospodyń Wiejskich, zagrody edukacyjne i działalność agroturystyczna powinny już teraz zapoznać się z Krajowym Systemem e-Faktur (KSeF). System służy do wystawiania i odbierania faktur w formie elektronicznej.

Uwaga: KSeF może dotyczyć nie tylko tych, którzy wystawiają faktury, ale też tych, którzy je otrzymują za zakupy. Warto więc stopniowo zaznajamiać się z systemem, by uniknąć problemów w przyszłości.

Szczegóły w urzędzie skarbowym i na stronie Ministerstwa Finansów: <https://ksef.podatki.gov.pl/>

Zmiany w przepisach dotyczących przyłączania biogazowni rolniczych do sieci elektroenergetycznych!

Rząd przyjął propozycje nowych rozwiązań, które mają ułatwić przyłączanie biogazowni rolniczych do sieci elektroenergetycznej. Celem zmian jest przede wszystkim usunięcie barier inwestycyjnych, z którymi od lat borykają się rolnicy i przedsiębiorcy zainteresowani produkcją energii z biomasy. Obecnie procedury przyłączeniowe bywają skomplikowane, a czas oczekiwania na zawarcie umowy z operatorem sieci znacząco opóźnia realizację inwestycji.

Zaświadczenie ze szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków w produkcji zwierzęcej - informacja dla beneficjentów ekoschematu Dobrostan zwierząt

Zgodnie z przepisami rozporządzenia dobrostanowego (Dz.U. z 2025 r. poz. 97, 148, 325 i 1126) rolnicy, którzy w kampanii 2025 r. po raz pierwszy złożyli wnioski o wsparcie w ramach ekoschematu Dobrostan zwierząt i realizują ten ekochemat mają obowiązek: odbyć w terminie do 14 marca 2026 r. szkolenie z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków w produkcji zwierzęcej oraz przesłać do ARiMR zaświadczenie o jego ukończeniu w terminie do 21 marca 2026 r. lub w ciągu 7 dni od dnia otrzymania z ARiMR wezwania do odbycia szkolenia i złożenia ww. zaświadczenia. Rolnicy, którzy zrealizowali ten wymóg w ramach kampanii 2024 r. nie muszą ponownie przechodzić tego szkolenia. Raz złożone zaświadczenie jest ważne w każdym kolejnym roku realizacji ekoschematu Dobrostan zwierząt w ramach PS WPR na lata 2023-2027."

Informujemy, że na terenie województwa wielkopolskiego odnotowano chorobę niebieskiego języka, rzekomy pomór drobiu oraz wysoce zjadliwą grypę ptaków. Główny Lekarz Weterynarii skierował na teren województwa dwa zespoły do spraw dochodzeń epizootycznych, które mają wspierać powiatowych lekarzy weterynarii.

Nowa ewidencja stosowania środków ochrony roślin

Od 01.01.2026 obowiązuje nowa ewidencja oprysków, a do jej sporządzania zobowiązani są wszyscy profesjonalni użytkownicy środków ochrony roślin. Prowadzenie dokumentacji zmieniło się w stosunku do lat poprzednich i wymaga uzupełnienia dokumentacji o nowe pola, w tym rodzaj zastosowania środka, numer zezwolenia oraz dokładną lokalizację zabiegu. Przypominamy, że ewidencja w formie papierowej może być prowadzona jeszcze do końca 2026 roku jednak zapisy prowadzone w formie papierowej trzeba będzie przenieść do wersji elektronicznej do 31 stycznia kolejnego roku. Więcej informacji: <https://www.agrofakt.pl/od-1-stycznia-2026-r-nowa-ewidencja-opryskow-jakie-dane-trzeba-wpisywac/>

W związku z podpisaniem przez MRiRW zmienionych Wytycznych w zakresie podziału środków dostępnych w ramach niektórych interwencji Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 po raz drugi został zwiększony limit środków na „Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu”. Po zmianie dostępna kwota na realizację takich przedsięwzięć wynosi ponad 1,79 mld zł. Zwiększona pula środków pozwoli na objęcie wsparciem dodatkowo około 650 wniosków. Dzięki zwiększeniu limitu szansę na przyznanie pomocy będą mieli rolnicy, których wnioski uzyskały co najmniej 25 punkty.

O wsparcie w ramach tej interwencji można było się ubiegać od 23 października do 20 listopada 2024 r.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 pozytywnie zaopiniował propozycję zmiany przedstawioną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi polegającą na wprowadzeniu wyższej kwoty premii dla młodych rolników z produkcją zwierzęcą.

Nowa stawka premii wyniesie 300 tys. zł i dotyczyć będzie młodych rolników, którzy prowadzą albo podejmą się prowadzenia produkcji zwierzęcej na określonym poziomie. Rolników planujących rozwijać gospodarstwa wyłącznie w oparciu o produkcję roślinną albo mieszaną z mniejszym udziałem produkcji zwierzęcej będzie dotyczyć premia w dotychczasowej wysokości, czyli 200 tys. zł.

Proponowana zmiana PS WPR 2023–2027 wymaga przyjęcia przez Radę Ministrów oraz zatwierdzenia przez Komisję Europejską.

O premię w wysokości 300 tys. zł będzie można ubiegać się od naboru wniosków o przyznanie pomocy planowanego na 2026 r.

W 2026 roku nastąpiła zmiana terminu składania wniosku o odstępstwo w rolnictwie ekologicznym. Z dotychczas obowiązującego jednego miesiąca przed deklarowanym terminem siewu lub sadzenia został on wydłużony do 3 miesięcy. Składając wniosek, należy pamiętać o tym, aby użyć aktualnego formularza dostępnego na stronie PIORiN, a także sprawdzić, czy wnioskowany gatunek/odmiana nie widnieje w „Wykazie materiału ekologicznego przeznaczonego do reprodukcji roślin”. Wprowadzona zmiana ma ułatwić zakup materiału siewnego.

Przypominamy o zasadach magazynowania nawozów naturalnych, dokumentacji oraz stosowania nawozów.

Magazynowanie nawozów naturalnych: pojemność zbiorników do przechowywania nawozów płynnych, w tym gnojowicy musi wystarczyć na min. 6 miesięcy, a powierzchnia na obornik musi wystarczyć na min. 5 miesięcy. Przypomnijmy, że na polu nie może być jedynym sposobem przechowywania obornika, rolnik musi posiadać odpowiednie miejsce do przechowywania nawozów naturalnych.

Przypomnijmy, że na polu może być zlokalizowana przez okres maksymalnie 6 miesięcy w jednym miejscu. Jej miejsce z datą założenia i likwidacji musi być wyrysowane na mapie i w tym samym miejscu ponownie nie może być założona przez 3 lata. Pomiotu ptasiego nie przechowuje się bezpośrednio na gruncie. Obowiązek przechowywania dokumentacji przez 3 lata.

Rolnicy mają również obowiązek posiadania wyliczonych maksymalnych dawek azotu lub mogą mieć plan nawożenia azotem jeśli gospodarują na powierzchni powyżej 10 ha UR lub 10 DJP oraz obowiązkowo plan nawożenia azotem przy produkcji intensywnej > 50 ha UR oraz powyżej 60 DJP lub w przypadku gospodarstw powyżej 100 ha UR.

POLDRONY

Wielkopolski Rolniku, skorzystaj z usługi POLDRONY

Gospodarzu, jeżeli w Twojej kukurydzy pojawiła się omacnica prosowianka, albo na uprawie zwierzęta poczyniły szkody, jeżeli chcesz udokumentować suszę lub inne straty na potrzeby ubezpieczenia lub starając się o dopłaty skorzystaj z pomocy specjalistycznego DRONA.

Zadzwoń i skontaktuj się ze swoim doradcą, a Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego przygotuje indywidualną ofertę, zgodną z potrzebami gospodarstwa oraz przedstawi ofertę atrakcyjną cenowo. Po jej akceptacji wykonamy usługę i udokumentujemy jej efekty przy pomocy dedykowanego oprogramowania.

USŁUGI Z WYKORZYSTANIEM DRONÓW DLA MAŁYCH I ŚREDNICH GOSPODARSTW

Zabieg biologicznej
ochrony roślin

Usługa termowizji
i szacowania strat

Mapowanie pól

Indywidualna wycena
dla gospodarstwa

Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu

☎ 61 868 52 72

www.wodr.poznan.pl

ZAWÓD ROLNIK - POTENCJAŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH

Zawód rolnika to dziś coś znacznie więcej niż praca na roli w tradycyjnym sensie. Współczesne rolnictwo łączy w sobie wiedzę z zakresu biologii, ekonomii, technologii i ekologii. Właśnie dlatego szkoły rolnicze mają ogromny potencjał – kształcą specjalistów potrzebnych w nowoczesnym sektorze agrobiznesu i żywności.

ADAM DUDZIAK | DORADCA WODR W POWIECIE ŚREMSKIM

Rolnictwo jest jednym z najstarszych zawodów świata i od tysięcy lat stanowi fundament funkcjonowania społeczeństw. To właśnie dzięki rolnikom możliwy jest rozwój miast, przemysłu, handlu czy kultury, ponieważ dostarczają oni podstawowego dobra, jakim jest żywność. Choć często zawód rolnika bywa postrzegany stereotypowo jako ciężka, fizyczna praca w polu, rzeczywistość XXI wieku pokazuje, że jest to profesja wymagająca wszechstronnej wiedzy, nowoczesnych umiejętności i dużej przedsiębiorczości. W tej sytuacji kluczową rolę odgrywają szkoły rolnicze, które przygotowują młodzież do wyzwań współczesnego i przyszłego rolnictwa. Ich potencjał jest ogromny i stale rośnie, ponieważ rolnictwo zmienia się wraz z rozwojem technologii, a także rosnącymi wymaganiami konsumentów i troską o środowisko naturalne.

NOWOCZESNE KSZTAŁCENIE

Szkoły rolnicze w Polsce i na świecie coraz częściej przestają być kojarzone wyłącznie z nauką tradycyjnych metod uprawy czy hodowli zwierząt. Obecnie wprowadzają do programów nauczania takie dziedziny jak informatyka w rolnictwie, obsługa nowoczesnych maszyn rolniczych, wykorzystanie dronów w monitorowaniu pól czy systemów GPS do precyzyjnego prowadzenia gospodarstwa. W efekcie młody absolwent szkoły rolniczej staje się specjalistą interdyscyplinarnym, który potrafi łączyć wiedzę biologiczną i przyrodniczą z nowoczesną technologią oraz analizą danych.

Dzięki takim kompetencjom szkoły rolnicze przygotowują uczniów nie tylko do prowadzenia własnych gospodarstw, lecz także do pracy w firmach zajmujących się przemysłem rolno-spożywczym, w doradztwie rolniczym, w laboratoriach badawczych, a nawet w instytucjach zajmujących się ochroną środowiska. W tym sensie otwierają one przed absolwentami szerokie możliwości rozwoju kariery zawodowej.

WSPARCIE LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI

Nie można zapominać, że szkoły rolnicze pełnią również ważną rolę w swoich regionach. Są nie tylko miejscami kształcenia młodzieży, ale także ośrodkami wiedzy i doradztwa dla całych społeczności wiejskich. Organizują kursy i szkolenia dla rolników, wspierają wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w gospodarstwach rodzinnych, a także współpracują z samorządami i lokalnymi firmami. Dzięki temu przyczyniają się do rozwoju regionalnego i wzrostu konkurencyjności polskiego rolnictwa na rynkach europejskich.

Szkoły rolnicze nierzadko prowadzą również własne gospodarstwa dydaktyczne, w których uczniowie mogą zdobywać doświadczenie praktyczne, a jednocześnie eksperymentować z nowymi metodami produkcji czy upraw. W ten sposób edukacja łączy się bezpośrednio z praktyką, co znacząco zwiększa jej efektywność.

EKOLOGIA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

We współczesnym świecie niezwykle ważne stają się kwestie związane z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem. Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa sprawia, że konsumenci coraz częściej wybierają produkty lokalne, ekologiczne i wolne od pestycydów. Szkoły rolnicze odpowiadają na te potrzeby, kładąc nacisk na naukę rolnictwa ekologicznego, ochrony gleb i wód, a także bioróżnorodności.

Uczniowie poznają również zasady funkcjonowania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwie rolnym – takich jak panele fotowoltaiczne, biogazownie czy pompy ciepła. Dzięki temu absolwenci nie tylko produkują żywność, ale również stają się liderami w zakresie nowoczesnego i przyjaznego środowiska gospodarowania.

ROZWÓJ KOMPETENCJI PRZYSZŁOŚCI

Szkoły rolnicze przygotowują swoich uczniów do tego, aby byli nie tylko rolnikami, ale także przedsiębiorcami i menedżerami. Dlatego w programach nauczania pojawiają się elementy ekonomii, rachunkowości, marketingu oraz zarządzania gospodarstwem. Współczesny rolnik musi bowiem umieć nie tylko wyprodukować żywność, ale także sprzedać ją w sposób opłacalny, zadbać o kontakty z kontrahentami i reagować na zmiany na rynku.

Dzięki temu zawód rolnika przestaje być kojarzony wyłącznie z ciężką pracą fizyczną, a zaczyna być postrzegany jako nowoczesna i prestiżowa profesja, wymagająca dużej wiedzy, umiejętności i odpowiedzialności.

MOŻLIWOŚCI KARIERY ABSOLWENTÓW

Absolwenci szkół rolniczych mają szerokie perspektywy zawodowe. Mogą przejąć i unowocześnić gospodarstwo rodzinne, znajdując przy tym wsparcie w funduszach Unii Europejskiej przeznaczonych na modernizację rolnictwa. Mogą także znaleźć zatrudnienie w przedsiębiorstwach rolno-spożywczych, firmach zajmujących się sprzedażą maszyn i nawozów, czy instytucjach doradczych i naukowych.

Dla wielu młodych ludzi szkoła rolnicza staje się również przepustką na uczelnie wyższe. Kierunki takie jak agrobiznes, biotechnologia, ekonomia rolnictwa, leśnictwo czy ochrona środowiska dają jeszcze większe możliwości rozwoju i specjalizacji.

Zawód rolnika jest jednym z najważniejszych i najbardziej perspektywicznych zawodów przyszłości. W świecie, w którym rośnie liczba ludności, zmieniają się potrzeby konsumentów, a ochrona środowiska staje się priorytetem, rolnik musi być specjalistą wszechstronnym, otwartym na nowe technologie i jednocześnie świadomym ekologicznie.

W tym procesie ogromną rolę odgrywają szkoły rolnicze. To one przygotowują młodzież do pracy w nowoczesnym rolnictwie, uczą łączenia tradycji z innowacjami, rozwijają umiejętności przedsiębiorcze i ekologiczne. Ich potencjał jest niezwykle duży, ponieważ to właśnie od nich zależy, jak będzie wyglądało polskie i europejskie rolnictwo w kolejnych dekadach. Dzięki nim zawód rolnika staje się atrakcyjny, prestiżowy i daje ogromne możliwości rozwoju zawodowego i osobistego. Wychodząc naprzeciw skutecznej wymianie wiedzy i doświadczeń, potrzebom szkolnictwa, a także widząc korzyści z dotychczasowej współpracy ze szkołami rolniczymi, Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu dr n. rol. Justyna Winiarska w maju 2024 roku podjęła decyzję o utworzeniu Wielkopolskiego Konwentu Szkół Rolniczych działającym przy Wielkopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Ma on na celu zacieśnianie dotychczasowej współpracy oraz wzajemną korzyść z podejmowania wspólnych działań w zakresie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie. ■

Źródła:

- Bański, J. (2018). *Współczesne wyzwania i kierunki rozwoju polskiego rolnictwa*. Warszawa: IGiPZ PAN.
- Harasim, A. (red.). (2020). *Rolnictwo zrównoważone – teoria i praktyka*. Puławy: IUNG.
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (2023). *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*. Warszawa.
- Poczta, W., & Siemiński, P. (2021). *Agrobiznes. Podstawy funkcjonowania*. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego.
- Strony internetowe Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (dostęp: 2025).

NOTOWANIA CEN

PRODUKTÓW ROLNICZYCH I ŚRODKÓW DO PRODUKCJI ROLNEJ W WIELKOPOLSCE

EWA WILCZEK | DZIAŁ EKONOMIKI I ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM

Targowisko, styczeń 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto paszowe	zł/dt	69.00	66.03	68.50		62.00	62.50	62.00	69.00	65.58
Pszenica paszowa	zł/dt	88.00	87.45	82.50		80.00	80.00	80.43	88.00	83.77
Jęczmień paszowy	zł/dt		79.78	77.50		74.00	75.00	75.00	79.00	76.71
Pszenżyto	zł/dt		78.17	75.00		70.00	72.50	70.00	79.00	74.11
Mieszanka zbożowa	zł/dt	70.00	67.82			67.00	68.00	68.08	70.00	68.48
Ziemniaki jadalne	zł/kg	1.93	1.75	2.00	2.00	1.75	1.93	1.75	1.93	1.88
Marchew jadalna	zł/kg	3.60	3.00	3.57	3.00	3.65	3.00	3.00	3.17	3.25
Pietruszka korzeń	zł/kg	7.25	7.00	7.50	7.00	7.50	7.03	7.00	7.00	7.16
Buraczki czerwone	zł/kg	3.25	3.00	3.00	3.00	3.33	3.00	3.25	3.50	3.17
Seler	zł/kg	6.75	6.30	6.60	6.35	6.75	6.60	6.31	6.33	6.50
Por	zł/szt	3.80	3.80	3.70	3.63	3.70	3.67	3.50	3.30	3.64
Pomidory	zł/kg	12.00	15.50	11.33	15.50		10.00		15.50	13.31
Ogórki	zł/kg	17.50	15.50	15.10	15.00		15.20			15.66
Prosię (15 kg)	zł/szt									
Cielę (40kg)	zł/szt		2000.00							2000.00
Krowy	zł/szt		5500.00							5500.00
Jaja	zł/szt	1.28	1.20	1.23	1.30	1.30	1.27	1.20	1.27	1.26
Ziemniaki jadalne wczesne	zł/dt									
Kapusta biała	zł/kg	3.00	3.60	3.50	3.60	3.00	3.50	3.00	3.00	3.28
Jabłka deserowe	zł/kg	4.85	4.85	4.67	4.83	4.83	4.50	4.25	4.80	4.70
Truskawki	zł/kg									
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/kg	12.00		10.00	9.50	12.00		10.00	12.00	10.92
Ogórki spod osłon - długie	zł/kg	14.00		10.75	13.98	11.50		12.00	12.00	12.37

Przedsiębiorstwa zbożowo-młynarskie i zakłady przetwórcze, styczeń 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto konsumpcyjne	zł/dt	59.00	54.00	57.00	59.00	59.00		54.35	58.92	57.32
Pszenica konsumpcyjna	zł/dt	77.18	77.00	75.00	75.40	77.00	78.00	78.00	74.00	76.45
Jęczmień konsumpcyjny	zł/dt	68.39	63.00	65.00	68.01	68.50		66.49	63.00	66.06
Pszenica paszowa	zł/dt	70.64	67.00	66.00	69.11	72.00	71.50	73.10	67.03	69.55
Żyto paszowe	zł/dt	59.43	53.00	53.00	58.24	57.33	57.50	53.19	54.30	55.75
Jęczmień paszowy	zł/dt	66.17	63.00	63.00	64.83	67.00	67.00	63.75	64.00	64.84
Pszenżyto	zł/dt	65.40	64.00	62.00	63.93	65.00	66.50	62.52	62.50	63.98
Owies	zł/dt	56.80	52.00	53.50	57.50	57.25		51.90	55.90	54.98
Kukurydza na ziarno	zł/dt	71.88	68.00	72.00	68.00	68.00	68.00	68.00	69.00	69.11
Groch	zł/dt	84.53	85.00		86.00	85.00				85.13
Mak	zł/dt									
Gryka	zł/dt									
Łubin słodki	zł/dt	90.00	90.00		92.00	95.00				91.75
Ziemniaki przemysłowe	zł/dt	28.00								28.00

Usługi,				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
1 godz. najmu pracownika	zł/h	34.00	35.50	34.25
Orka pługiem 4-skib obrotowym+ciągnik 110 KM	zł/ha	345.07	320.00	332.50
Kompaktowy agregat do bezork. uprawy 3 m+ciągnik 220 KM	zł/ha	370.00	320.00	320.00
Strip-till (ciągnik 250 KM+agr. do upr. pasowej+6-rzęd. siewnik punktowy)	zł/ha			385.00
Podorywka	zł/ha	215.55	250.00	240.00
Kultywatorowanie	zł/ha	235.00	246.67	235.00
Talerzowanie	zł/ha	245.55	236.67	215.00
Bronowanie	zł/ha	198.00	195.00	192.00
Agregat uprawowy	zł/ha	220.00	220.00	245.00
Agregat uprawowo-siewny	zł/ha	285.00	273.33	280.00
Siew siewnikiem zbożowym	zł/ha	220.00	260.00	220.00
Siew siewnikiem punktowym	zł/ha	205.00	230.00	205.00
Sadzenie ziemniaków	zł/ha		260.00	270.00
Roztrząsacz obornika+ładowacz	zł/ha	395.00	390.00	390.00
Rozsiewacz wapna	zł/ha	195.93	196.00	166.67
Opryskiwacz zawieszany	zł/ha	130.00	160.00	143.75
Kosiarka rotacyjna	zł/ha	220.00	175.00	210.00
Kosiarko-sieczkarnia	zł/ha	695.00	650.00	675.00
Kombajn zbożowy	zł/ha	520.00	500.00	500.00
Kombajn zbożowy zbiór kukurydzy na ziarno	zł/ha	530.00	530.00	560.00
Kombajn do ziemniaków	zł/ha	450.00	490.00	485.00
Kombajn do buraków	zł/ha	1000.00	1033.33	1012.50
Prasa do słomy kosztująca wielkogabarytowa	zł/ha	267.50	270.00	270.00
Prasa do słomy (zwijająca)	zł/ha	315.00	315.00	325.00
Ciągnik 120 KM z 1 przyczepą	zł/km	8.50	8.50	9.00
Ciągnik 120 KM z 2 przyczepami	zł/km	8.50		8.50

Małe ubojnie i przetwórnice - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg	4.29	3.68	4.26
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg	2.75	2.21	2.65
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg	14.99	15.97	16.72
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg	11.00	11.00	11.51

Duże Zakłady Przetwórcze - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg			4.70
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg			2.95
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg			16.00
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg			12.00

Rejon I: Złotów, Piła, Chodzież, Czarnków-Trzcianka.

Rejon II: Szamotuły, Międzychód, Nowy Tomyśl, Grodzisk Wlkp., Wolsztyn.

Rejon III: Kościan, Leszno, Gostyń, Rawicz.

Rejon IV: Oborniki, Poznań, Środa Wlkp., Śrem.

Rejon V: Wągrowiec, Gniezno, Września, Stupca.

Rejon VI: Konin, Turek, Koło.

Rejon VII: Krotoszyn, Jarocin, Pleszew, Kalisz.

Rejon VIII: Ostrów Wlkp., Ostrzeszów, Kępno.

styczeń 2026					
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
35.50	35.00	34.00	34.00	34.00	34.53
350.00	325.00	340.00	320.00	320.00	331.57
325.00	360.00	350.00	340.00	335.00	340.00
		400.00			392.50
	230.00	227.50	200.00	200.00	223.29
250.00	250.00	241.67	236.67		242.14
215.00	230.00	221.67	215.00	246.67	228.19
195.00	195.00	172.50	181.67	180.00	188.65
260.00	230.00	242.50	260.00	223.33	237.60
285.00	273.33	280.00	256.67	276.67	276.25
250.00	230.00	220.00	220.00	230.00	231.25
205.00	208.33	227.50	216.67	205.00	212.81
260.00	240.00	260.00	250.00		256.67
390.00	350.00	380.00	378.33	373.33	380.83
150.00	150.00	156.67	185.00	185.00	173.16
130.00	133.33	130.00	137.50	150.00	139.32
220.00	200.00	180.00	175.00	176.67	194.58
650.00	660.00	650.00	695.00	653.33	666.04
500.00	503.33	505.00	500.00	520.00	506.04
545.00	548.33	550.00	560.00	553.33	547.08
485.00	475.00	480.00	450.00	465.00	472.50
1133.33	1150.00	1050.00	1000.00	1000.00	1047.40
	263.33	250.00	230.00	245.00	256.55
325.00	320.00	325.00	315.00	315.00	319.38
8.00	8.50	9.00	9.00	8.00	8.56
9.00	10.50	10.00	8.70	8.50	9.10

ubój do 400 szt., styczeń 2026					
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
3.59	3.78	3.87	4.76	3.80	4.00
	2.71	2.41	2.75	2.10	2.51
16.47	16.61	15.50	15.65	14.83	15.84
	12.00	11.50	11.00	12.75	11.54

ubój powyżej 400 szt., styczeń 2026					
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
3.87			4.97		4.52
2.10			3.28		2.78
15.30			15.65		15.65
10.50			10.00		10.83

Prywatni oferenci, styczeń 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Prowit LP	zł/dt	325.00	304.00	330.00	340.00	300.00	340.00	320.00	313.00	321.50
Prowit T	zł/dt	310.00	328.00	310.00	350.00	310.00	340.00	331.00	310.00	323.63
Mieszanka PW	zł/dt	230.00	265.50	240.00	270.00	244.67	267.67	240.00		251.12
Mieszanka PT-1	zł/dt	190.00	197.50	200.00	200.00	191.67	199.83	194.25	200.00	196.66
Mieszanka PT-2	zł/dt	190.00	200.00	216.75	220.00	197.00	198.43	190.00	200.00	201.52
Mieszanka L	zł/dt	210.00	210.00	217.00	234.00	214.67	226.17	210.00	227.50	218.67
Mieszanka CJ	zł/dt	215.00	229.00	219.50	235.00	235.00	230.00	221.00	228.33	226.60
Mieszanka B	zł/dt	210.00	210.00	216.00	225.00	215.00	215.00	219.00	223.05	216.63
Koncentraty 10%-owe dla:										
loch	zł/dt		323.75	310.00	335.00	315.00	332.00	315.00	315.00	320.82
prosiąt	zł/dt		330.00	330.00	351.00	342.50	350.33	344.00	334.00	340.26
warchlaków	zł/dt	315.00	320.00	320.00	345.00	333.00	343.67	321.67	320.00	327.29
tuczników	zł/dt	315.00	320.00	315.00	340.00	320.50	339.00	327.00	320.00	324.56
Koncentraty 15%-owe dla:										
loch	zł/dt	330.00		313.75	327.67	330.00		315.00	317.00	322.24
prosiąt	zł/dt	350.00		352.50	380.00	380.00				365.63
warchlaków	zł/dt	340.00	366.00	340.00	375.00	352.00		347.50	370.00	355.79
tuczników	zł/dt	320.00	335.00	320.00	335.33	339.50		320.00	334.00	329.12
Koncentraty 20%-owe dla:										
loch	zł/dt	331.20	325.00	324.75	340.00	335.50	325.00	327.67	336.67	330.72
prosiąt	zł/dt	365.00	360.00	330.75	351.70	360.00	330.00	348.67	360.00	350.76
warchlaków	zł/dt	319.00		348.75	329.00	360.00	320.00	319.00	349.00	334.96
tuczników	zł/dt	315.00		320.00	320.00	333.50	320.00	328.00	325.00	323.07
Inne pasze:										
śruta sojowa	zł/dt	205.00	213.50	205.00	205.00	210.00	210.00	213.33	218.33	210.02
śruta rzepakowa	zł/dt	149.19	143.00	140.75	140.00	142.00	150.00	145.00	149.67	144.95
otręby pszenne	zł/dt	87.37	91.00	85.00	80.00	82.33	90.00	80.00	91.00	85.84
otręby żytnie	zł/dt	76.00		72.00	71.00		76.00	72.00	75.33	73.72
Nawozy mineralne:										
Mocznik (46%)	zł/dt	235.87	228.75	234.50	255.50	229.00	239.00	235.75	257.67	239.50
Saeletra amonowa (34%)	zł/dt	173.40	173.40	172.25	170.00	175.67	176.33	177.88	178.00	174.62
Saeletrzak (28%)	zł/dt	159.00	158.80	156.25	154.50	154.00	158.00	159.00	157.33	157.11
Superfosfat granulowany (18%)	zł/dt	178.00	176.00	169.50	169.00	172.00		170.00	176.00	172.93
Superfosfat pylisty (18%)	zł/dt	155.00		148.00		150.00		155.00		152.00
Sól potasowa (60%)	zł/dt	175.93	175.00	178.50	178.33	178.00	179.33	179.50	179.80	178.05
Polifoska 8:24:24	zł/dt	290.00	288.50	289.00	289.00	290.00	293.33	296.00	298.00	291.73
Polifoska 6:20:30	zł/dt	275.00	276.00	275.00	275.00	279.00	281.00	281.38	282.00	278.05
Polifoska 4:12:32	zł/dt	245.00	243.33	254.00	259.00	262.50	255.00	255.00	246.00	252.48
Amofoska 4:16:18	zł/dt	150.00		159.00	165.00		160.00	165.00		159.80
Siarczan potasu	zł/dt			357.50				367.00		362.25
Superfosfat wzmocniony (40%)	zł/dt	270.00	265.00	260.00	260.00		267.00	262.60	265.00	264.23

Owoce i warzywa (sprzedaż hurtowa przez rolnika), styczeń 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Jabłka deserowe	zł/kg	4.35	4.50	4.20	4.15		4.17	4.15	4.10	4.23
Wiśnie	zł/kg									
Truskawki	zł/kg				32.00					32.00
Pomidory gruntowe do przetwórstwa	zł/kg						8.00			8.00
Ogórki gruntowe	zł/kg	9.00		7.00			8.00			8.00
Papryka czerwona	zł/kg	15.75		13.00	14.13		14.00			14.22
Papryka zielona	zł/kg	15.75		13.00	14.17		14.00			14.23
Marchew jadalna	zł/kg	2.30	2.45	2.50	2.00	2.50	2.50	2.05	2.00	2.29
Pietruszka - korzeń	zł/kg	6.00	6.00	6.80	6.00		6.50	6.00	6.00	6.19
Buraczki czerwone	zł/kg	2.50	2.00	2.28	2.10		2.50	2.00	2.00	2.20
Seler	zł/kg	3.95	3.73	3.85	3.90		3.80	3.60	3.50	3.76
Por	zł/szt	3.60	3.70	3.80	3.50		3.50	3.40	3.40	3.56
Cebula	zł/kg	2.65	2.50	2.70	2.58	2.80	2.80	2.50	2.40	2.62
Kapusta biała	zł/kg	2.33	2.95	2.95	2.79		2.95	2.50	2.50	2.65
Ziemniaki jadalne	zł/dt	170.00	166.67	160.00	160.00	170.00	160.00	159.00	158.00	162.96
Jabłka do przetwórstwa	zł/dt						250.00			250.00
Ogórki spod osłon	zł/dt	1600.00			1575.00					1587.50
Pomidory spod osłon	zł/dt	695.00		685.00	680.00					686.67
Kapusta biała wczesna	zł/dt									
Ogórki spod osłon - długie	zł/dt	835.00		820.00	830.00				835.00	830.00
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/dt	670.00		665.00	660.00					665.00

Pozostałe ceny, styczeń 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Olej napędowy	zł/l	6.11	5.63	5.95	5.94	5.98	5.83	6.00	6.07	5.94
Cena sznurka do prasy	kl.	56.00	55.20	56.00	56.00	55.00	53.00	54.25	50.67	54.51
Cena siatki do prasy	zł/dt		437.50	436.25	444.50	450.00	438.33	450.00	423.33	439.99
Słoma żytnia	zł/dt	29.00	32.00	30.83	32.00	32.00	29.00	29.00	30.00	30.48
Słoma jęczmienna	zł/dt	30.00	35.00	34.42	35.00	35.00	30.33	30.00	32.00	32.72
Słoma pszenna	zł/dt	40.00	44.80	40.00	45.25	42.00	40.00	40.00	40.00	41.51
Siano łukowe	zł/dt	50.00	55.00	55.00	55.00	55.00	50.00	50.00	51.67	52.71
Obornik	zł/dt	19.00	19.00	21.00	22.00	22.00	22.00	19.00	19.33	20.42
Wapno węglanowe (bez kosztów transportu)	zł/dt	11.00	11.00	11.00	9.75	10.00	9.00	8.00	10.40	10.02
Wapno tlenkowe (bez kosztów transportu)	zł/dt			31.00		30.00	29.00		28.00	29.50
Cielę 40 kg	zł/szt	1500.00	1800.00	1500.00	1567.50	1500.00	1500.00	1600.00	1766.67	1591.77
Młódzież bydłęca 50 kg	zł/szt	3200.00	3160.00	3100.00	3200.00	3100.00	3000.00	3000.00	3100.00	3107.50
Jałówka hodowlana	zł/szt	7000.00	6900.00	6950.00	7000.00	6466.67	7100.00	7100.00	7150.00	6958.33
Łoszka hodowlana	zł/szt	1100.00	1100.00	1125.00	1266.67	1233.33	1100.00	1100.00	1000.00	1128.13
Koszty wizyty weterynarza	zł/wizytę	100.00	120.00	113.75	120.00	106.67	119.50	120.00	110.00	113.74
Inseminacja lochy (nasienie+usługa)	zł	80.00	98.60	80.00	80.00	93.33	80.00	89.67	80.00	85.20
Inseminacja krowy (nasienie+usługa)	zł	120.00	131.60	123.75	120.00	125.00	130.00	120.00	120.00	123.79
Krowa użytkowa	zł/szt	8000.00	8000.00	8050.00	8450.00	8000.00	8000.00	8500.00	8666.67	8208.33
Jednostka zbożowa	zł/dt	63.26	57.50	58.88	66.80	63.40		60.48	60.31	61.52

Mleko, styczeń 2026										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Mleko - średnia cena w kL extra	zł/l	1.78	1.87	1.90	1.86	1.90	1.87	1.90	1.78	1.86

PRENUMERATA:

Bezpośrednio w redakcji można zamówić prenumeratę indywidualną lub zbiorową na dowolny okres. Na prenumeratę zbiorową, powyżej 10 egzemplarzy czasopisma, udzielamy 25% rabatu.

Opłatę za wysyłkę należy przelać na rachunek Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań, numer konta: 31 1130 1088 0001 3152 0620 0003.

Adres, na który mamy wysyłać czasopismo należy wysłać do redakcji pocztą lub mailem: poradnik.gospodarski@wodr.poznan.pl, razem z dowodem wpłaty.

KOSZT PRENUMERATY:

ROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

39,82 zł – z wysyłką pocztową

PÓŁROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

21,72 zł – z wysyłką pocztową

Realizując obowiązek informacyjny, wynikający z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1) – dalej RODO, Zamawiający informuje, że: 1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych (ADO) jest Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu 60-163 Poznań, ul. Sieradzka 29, adres mailowy: wodr@wodr.poznan.pl, tel. 61 868 52 72.

2. W sprawach związanych z ochroną danych osobowych może Pani/Pan kontaktować się z powołanym przez ADO Inspektorem Ochrony Danych, na adres mailowy: iod@wodr.poznan.pl.

3. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie:

a) art. 6 ust. 1 lit. b) RODO, w celu realizacji zamówienia na prenumeratę miesięcznika „Poradnik Gospodarski”,

b) Art. 6 ust. 1 lit. c) w celu rozliczenia opłat za prenumeratę miesięcznika.

4. Odbiorcami Pana/Pana danych mogą być:

a) podmioty uprawnione do obsługi doręczeń (kurierzy, operatorzy pocztowi),

b) podmioty, którym powierzyliśmy przetwarzanie danych osobowych na podstawie odrębnych umów (np. serwis sprzętu IT),

c) organy i podmioty upoważnione z mocy prawa.

5. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym nastąpiła rezygnacja z prenumeraty i została wystawiona ostatnia faktura/rachunek.

6. Pani/Pana dane osobowe nie będą profilowane oraz poddawane zautomatyzowanym procesom decyzyjnym.

7. Pani/Pana dane nie będą przekazywane do Państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych i nie będą podlegały transgranicznemu przetwarzaniu.

8. Ma Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych osobowych, do ich sprostowania, usunięcia w zakresie wynikającym z przepisów prawa, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania, a także prawo do przeniesienia swoich danych osobowych.

9. Ma Pani/Pan prawo wnieść skargę do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa). Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i skróć w tekstach. Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych i nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

W OBIEKTYWIE DORADCY

#NaszeMomenty

Ale będzie San Francisco 😊

Kwiaty jadalne na szkoleniu – teoria pachniata, praktyka smakowata 🌸

To nie positki regeneracyjne, a mini szklarnie 🌱

Sprawdźmy, jaka dziś pogoda ☁️

Czasem to doradca rolniczy jest gospodarzem... 😊

Świadomy konsument sprawdza etykiety jak detektyw 🔍

FORMY PRAWNE SPRZEDAŻY ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH Z GOSPODARSTWA ROLNEGO

Produkcja żywności w gospodarstwie rolnym, a następnie jej bezpośrednia sprzedaż, realizowana z myślą o skróceniu łańcucha dostaw żywności, poprzez wyeliminowanie ze wspomnianego łańcucha pośrednika pomiędzy rolnikiem a konsumentem finalnym, realizowana jest w ramach kilku różniących się od siebie form prawnych.

PATRYK CHABASIŃSKI | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Na dzień dzisiejszy na terenie Polski funkcjonują cztery różne formy prawne sprzedaży w małej skali żywności z gospodarstwa rolnego. Są to:

- Dostawy bezpośrednie,
- Sprzedaż bezpośrednia,
- Działalność marginalna, lokalna i ograniczona (MLO),
- Rolniczy handel detaliczny (RHD).

W praktyce oznaczają one sposób dystrybucji artykułów spożywczych, zwany także krótkim łańcuchem dostaw, oparty na jak najmniejszej liczbie ogniw pośrednich pomiędzy producentem a konsumentem końcowym, pozwalający rolnikom wytwarzającym żywność uniezależnić się od dużych pośredników, umożliwiając jednocześnie większą swobodę w kształtowaniu cen oraz bezpośrednią kontrolę jakości oferowanych produktów. Prowadzone w ten sposób działania wpływają także pozytywnie na budowanie silniejszych relacji z konsumentem.

Realizowana w ramach powyższych form sprzedaż żywności konsumentom finalnym (klientom detalicznym) może być prowadzona zarówno w miejscu jej wytwarzania, jak i na targowiskach oraz placach handlowych. Dopuszczalna jest również sprzedaż z wykorzystaniem urządzeń ruchomych i tymczasowych, takich jak np. food trucki czy mlekomaty, a także sprzedaż wysyłkowa, w tym za pośrednictwem internetu. Oprócz tego istnieje także możliwość realizowania dostaw do zakładów detalicznych zaopatrujących konsumentów finalnych, czyli przykładowo do stołówek czy restauracji. Zarówno sprzedaż klientom detalicznym jak i do zakładów handlu detalicznego może być prowadzona pod warunkiem spełnienia specyficznych wymagań, pod pewnymi względami odmiennych dla każdej z omawianych form prawnych.

Warto także wspomnieć, iż wbrew występującemu w wielu opracowaniach błędnemu stwierdzeniu, rzeźnie rolnicze nie są formą sprzedaży produktów z gospodarstwa, a jedynie rolniczym zakładem przetwórczym, umożliwiającym wytwarzanie produktów pochodzenia zwierzęcego, który może funkcjonować w ramach z jednej z wybranych, omawianych, form prawnych.

DOSTAWY BEZPOŚREDNIE

Jako pierwsze, rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie dostaw bezpośrednich środków spożywczych (Dz.U. 2007 nr 112 poz. 774), wprowadzono do polskiego porządku prawnego dostawy bezpośrednie. Umożliwiają one sprzedaż nieprzetworzonych produktów produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego, takich jak zboża, warzywa, owoce czy grzyby uprawne, a także pozostałych surowców pochodzących z dokonywanych osobiście zbiorów roślin zielnych oraz składników runa leśnego (np. grzyby leśne). Oprócz tego, w ramach tej formy prawnej, dozwolone jest także zbywanie, wywożące się ze wspomnianych wyżej surowców, żywności w postaci kiszzonej lub suszonej. Oczywiście sama sprzedaż podlega limitom, które nie mogą przekroczyć, w przypadku surowców uzyskanych z własnego gospodarstwa rolnego, wielkości ich rocznych plonów. Natomiast w przypadku gdy surowce pochodzą ze zbiorów ziół czy runa leśnego, wspomnianym limitem sprzedażowym jest ich ilość zebrana osobiście. Oferowane produkty spożywcze mogą być sprzedawane na terenie województwa, w którym dany podmiot zarejestrowany w ramach dostaw bezpośrednich prowadzi swoją działalność, a także na obszarze województw przylegających.

SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA

Kolejną omawianą formą prawną, działającą na terenie Polski, jest sprzedaż bezpośrednia. Rozpoczęła ona funkcjonowanie 1 stycznia 2016 r. wraz z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2015 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz.U. 2015 poz. 1703).

W ramach sprzedaży bezpośredniej dany producent może zbywać nieprzetworzone produkty pochodzenia zwierzęcego, które są określone szczegółowo w znajdującym się w rozdziale 2, § 3 wspomnianego rozporządzenia. Ponadto owo rozporządzenie określa także limity sprzedażowe, jakie musi przestrzegać podmiot działający w ramach tej formy prawnej. Limity te opisane są w § 3 i § 6, znajdującym się w rozdziale 2.

Podobnie jak w przypadku dostaw bezpośrednich, także i tutaj dozwolonym obszarem sprzedaży jest teren województwa, w którym prowadzona jest produkcja, oraz województw do niego przylegających. Oprócz tego, w ramach sprzedaży bezpośredniej dozwolona jest sprzedaż na obszarze pozostałych województw, jeśli jest ona prowadzona podczas wystaw, targów, festynów, kiermaszy, organizowanych w celu promocji żywności pochodzenia zwierzęcego.

Swoją drogą nazwa sprzedaż bezpośrednia jest dość myląca, jako że jednocześnie sama sprzedaż różnych produktów żywnościowych, zarówno pochodzenia niezwierzęcego jak i zwierzęcego, realizowana w ramach jednej z czterech omawianych form prawnych, bezpośrednio z gospodarstwa, również określana jest w literaturze mianem sprzedaży bezpośredniej. Niestety, jest to źródłem wielu nieporozumień.

DZIAŁALNOŚĆ MARGINALNA, LOKALNA I OGRANICZONA

Trzecią opisywaną w niniejszym artykule formą prawną, jaką jest działalność marginalna, lokalna i ograniczona, ustanowiono w obecnym kształcie rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (Dz.U. 2016 poz. 451). Umożliwia ona, podmiotom w niej działającym, sprzedaż produktów nieprzetworzonych i przetworzonych pochodzenia zwierzęcego, takich jak: m.in. wybrane rodzaje świeżego mięso pochodzącego z rozbioru w zakładzie wspomnianego podmiotu, mięso mielone, wstępnie przetworzone lub przetworzone produkty rybołówstwa, produkty mleczne i jajeczne czy gotowe posiłki z produktów pochodzenia zwierzęcego. Dozwolone produkty spożywcze, które mogą być wytwarzane i sprzedawane w ramach MLO, określone są w omawianym rozporządzeniu, podobnie jak i limity sprzedażowe do zakładów handlu detalicznego, prowadzących go z myślą o konsumencie finalnym. Natomiast, jeżeli dany podmiot MLO realizuje sprzedaż na rzecz konsumenta finalnego to w takiej sytuacji nie obowiązują wspomniane limity. Oczywiście należy pamiętać o ograniczeniach terytorialnych dotyczących możliwości zbywania wytworzonych produktów, w związku z tym sprzedaż ograniczona jest do obszaru województwa prowadzenia działalności, a także przyległych powiatów oraz miast wojewódzkich z województw sąsiadujących. W przypadku, gdy sprzedaż prowadzona jest konsumentowi finalnemu podczas festynów, targów, wystaw i kiermaszy organizowanych celem promocji oferowanej żywności, ograniczenia terytorialne nie obowiązują.

ROLNICZY HANDEL DETALICZNY

Formą prawną stanowiącą zwieńczenie możliwości sprzedaży produktów bezpośrednio z gospodarstwa jest rolniczy handel detaliczny, funkcjonujący w polskim porządku prawnym od 2017 r. Wprowadzono go wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz.U. z 2016 r. poz. 1961), a następnie uproszczono na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia prowadzenia przez rolników rolniczego handlu detalicznego (Dz.U. 2022 poz. 138).

Rolniczy handel detaliczny umożliwia wytwarzanie i sprzedaż szerokiego asortymentu produktów żywnościowych, zarówno nieprzetworzonych, jak i przetworzonych. Obejmuje on produkty pochodzenia niezwierzęcego, wytwarzane z surowców roślinnych oraz grzybów uprawnych, a także produkty pochodzenia zwierzęcego, jak i żywność złożoną, czyli zawierającą w swoim składzie zarówno składniki pochodzenia zwierzęcego, jak i niezwierzęcego. Należy jednak pamiętać, że w przypadku żywności jednoskładnikowej, takiej jak np. świeże warzywa, cały produkt musi pochodzić z własnego gospodarstwa, czyli z własnej uprawy, hodowli lub chowu. Z kolei w odniesieniu do żywności wieloskładnikowej, zawierającej więcej niż jeden składnik, wymagane jest, aby przynajmniej jeden z nich był wytworzony w ramach własnego gospodarstwa. Oczywiście, w przypadku zamiaru skorzystania z preferencyjnej formy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych (PIT) składniki pochodzące z własnego gospodarstwa muszą stanowić co najmniej 50% składu produktu, przy czym do tego udziału nie wlicza się wody.

Sprzedaż żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego bezpośrednio na rzecz konsumentów finalnych nie podlega jako takim limitom ilościowym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wielkość takiej sprzedaży powinna być jedynie dostosowana do potrzeb konsumentów ostatecznych.

Ograniczenia ilościowe mają natomiast zastosowanie wyłącznie w przypadku dostaw realizowanych na rzecz podmiotów prowadzących handel detaliczny żywnością przeznaczoną dla konsumentów finalnych. Limity te zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz. U. 2022 poz. 1971). W takim przypadku sprzedawca zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji sprzedażowej, która umożliwi określenie ilości zbywanej żywności.

W zakresie obszaru, na którym może być prowadzona sprzedaż żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, należy rozróżnić rodzaj odbiorcy oraz charakter sprzedawanych produktów. W przypadku dostaw realizowanych bezpośrednio na rzecz konsumentów finalnych nie obowiązują żadne ograniczenia terytorialne, a sprzedaż może być prowadzona na terenie całego kraju.

Jeżeli natomiast dostawy kierowane są do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumentów finalnych, zasady te są zróżnicowane. W odniesieniu do żywności pochodzenia niezwierzęcego dopuszczalna jest sprzedaż na obszarze całego kraju. Z kolei w przypadku produktów pochodzenia zwierzęcego oraz żywności złożonej, sprzedaż może odbywać się wyłącznie na terenie województwa, w którym prowadzona jest produkcja w ramach rolniczego handlu detalicznego, a także w powiatach granicznych, przylegających do wspomnianego województwa oraz w miastach będących siedzibą wojewody lub sejmiku województwa, które graniczą z tym województwem.

NADZÓR I REJESTROWANIE DZIAŁALNOŚCI

Jednym z kluczowych aspektów wytwarzania produktów żywnościowych jest zapewnienie ich bezpieczeństwa, w szczególności poprzez przestrzeganie ogólnych zasad prawa żywnościowego, w tym zasad dotyczących identyfikowalności żywności. Produkty wytwarzane w ramach gospodarstwa rolnego nie mogą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa konsumentów ani negatywnie wpływać na zdrowie publiczne. W celu ograniczenia wystąpienia potencjalnego ryzyka zdrowotnego tego typu działalność podlega okresowej urzędowej kontroli.

Aby móc prowadzić działalność w ramach wybranej formy prawnej sprzedaży żywności w małej skali z gospodarstwa, konieczne jest jej uprzednie zarejestrowanie we właściwym – ze względu na miejsce prowadzenia działalności – organie:

- w Powiatowym Inspektoracie Sanitarnym – w przypadku dostaw bezpośrednich oraz rolniczego handlu detalicznego w zakresie produkcji żywności pochodzenia niezwierzęcego (np. dżem śliwkowy) – co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem działalności;
- w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii – w przypadku dostaw bezpośrednich, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, a także rolniczego handlu detalicznego w zakresie produktów pochodzenia zwierzęcego (np. wędliny, miód) oraz żywności złożonej (pochodzenia grzybowo/roślinno-zwierzęcego) – co najmniej 30 dni przed rozpoczęciem działalności.

Wskazane instytucje sprawują urzędową kontrolę nad bezpieczeństwem żywności objętej ich kompetencjami. Dodatkowo nad jakością handlową produktów wprowadzanych do obrotu m.in. w ramach rolniczego handlu detalicznego czuwa Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

OPODATKOWANIE

Opodatkowanie sprzedaży artykułów żywnościowych sprzedawanych bezpośrednio z gospodarstwa rolnego podatkiem dochodowym od osób fizycznych (PIT) jest uzależnione od stopnia przetworzenia sprzedawanych produktów, a nie od rodzaju prowadzonej działalności.

W przypadku prowadzenia sprzedaży w ramach dostaw bezpośrednich i sprzedaży bezpośredniej, polegających na zbywaniu produktów nieprzetworzonych, obowiązuje pełne zwolnienie z podatku PIT. Podobnie wygląda to, jeśli dany podmiot zbywa produkty nieprzetworzone w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej oraz w ramach rolniczego handlu detalicznego. Natomiast, jeżeli w ramach tych dwóch wspomnianych form prawnych dokonywana jest sprzedaż produktów przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy, to wtedy dany podmiot może skorzystać z preferencji podatkowej – zwolnienia z PIT do 100 tys. zł przychodu rocznie. Po przekroczeniu tego limitu podatek od kwoty przekraczającej wynosi 2%. Warto pamiętać, iż skorzystanie z preferencji podatkowej obarczone jest także koniecznością spełnienia pewnych warunków, specyficznych dla danego gospodarstwa rolnego m.in. przetwarzanie produktów rolnych i ich sprzedaż nie odbywa się przy zatrudnieniu osób na podstawie różnych umów o świadczenie pracy czy też wspomniane produkty przetworzone nie są uzyskane w ramach prowadzonych działów specjalnych produkcji rolnej.

Producent prowadzący omawianą w niniejszym artykule działalność w ramach krótkich łańcuchów dostaw zobowiązany jest nie tylko do realizacji podstawowych obowiązków podatkowych związanych z podatkiem dochodowym od osób fizycznych, lecz także do regulowania innych zobowiązań fiskalnych, wynikających ze specyfiki działalności rolniczej. Do najczęściej występujących należą w szczególności: podatek od towarów i usług (VAT) w przypadku rolników będących czynnymi podatnikami VAT, podatek rolny oraz podatek dochodowy związany z prowadzeniem działów specjalnych produkcji rolnej. Dodatkowym aspektem jest także konieczność stosowania kasy fiskalnej przez podmioty, które nie spełniają warunków uprawniających do zwolnienia z jej stosowania.

Znajomość obowiązujących przepisów prawa podatkowego oraz ich prawidłowe i terminowe stosowanie stanowi kluczowy warunek prowadzenia działalności rolniczej w sposób zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

Stale rosnąca rozpoznawalność wśród rolników i konsumentów omawianych form prawnych produkcji i sprzedaży żywności bezpośrednio z gospodarstwa, połączona z licznymi ich zaletami, takimi jak uproszczone regulacje prawne czy ulgi podatkowe, przyczynia się do systematycznego wzrostu ich popularności wśród producentów. Zjawisko to wywiera korzystny wpływ na rozwój obszarów wiejskich oraz wzrost bezpieczeństwa żywnościowego na terenie Polski. ■

Źródła:

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie dostaw bezpośrednich środków spożywczych (Dz.U. 2007 nr 112 poz. 774),

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2015 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz.U. 2015 poz. 1703),

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (Dz.U. 2016 poz. 451),

Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz.U. z 2016 r. poz. 1961),

Ustawa z dnia 15 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia prowadzenia przez rolników rolniczego handlu detalicznego (Dz.U. 2022 poz. 138),

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2022 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz. U. 2022 poz. 1971),

KALENDARZ WYDARZEŃ 2026

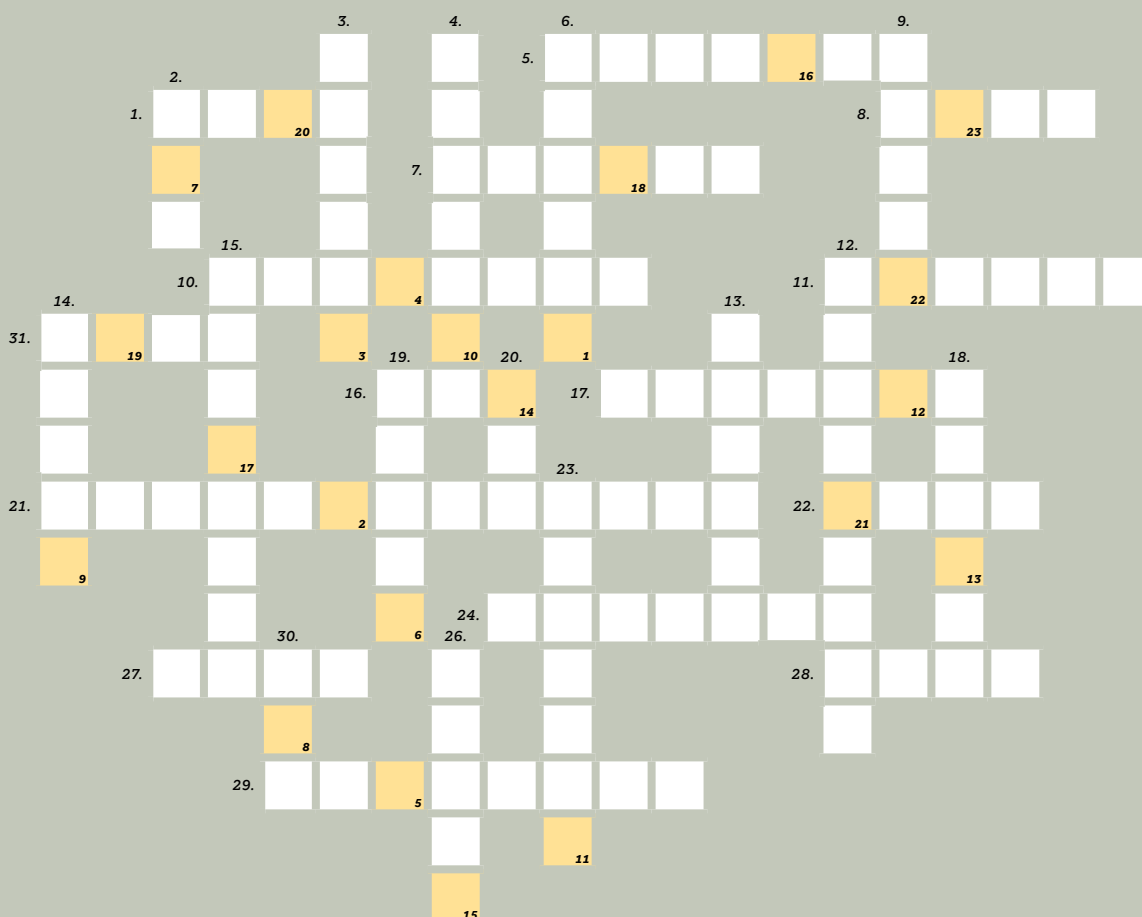
DATA WYDARZENIA	NAZWA WYDARZENIA	MIEJSCE IMPREZY	ORGANIZATOR GŁÓWNY
29 marca	Wiosenne Targi Rolno-Ogrodnicze AGROMARSZ	Marszew 25, 63-300 Pleszew, siedziba PZDR nr 7	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
11 kwietnia	XXXII Forum Pszczelarskie w Sielinku	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu Współorganizator: Wojewódzki Związek Pszczelarzy
23 maja	Regionalne Targi Rolnicze „Wielkopolska Wieś Zaprasza”	Gołaszyn 60	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu Współorganizator: Starostwo Powiatowe w Rawiczu; Gmina Bojanowo; Wielkopolska Izba Rolnicza w Poznaniu
13-14 czerwca	XXXII Wielkopolskie Targi Rolnicze Sielinko 2026	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
13-14 czerwca	Dni Pola 2026	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
13-14 czerwca	XXXI Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu Współorganizator: branżowe związki hodowlane, hodowcy indywidualni
21 czerwca	Marszewskie Dni Pola	Marszew 25, 63-300 Pleszew, siedziba PZDR nr 7	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
28 czerwca	Targi Rolnicze Kościelec 2026	Kościelec	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
12 lipca	Premiowanie Żrebiąt Związku Hodowców Koni Wielkopolskich – IV edycja	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Związek Hodowców Koni Wielkopolskich Współorganizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
4 października	Jesienne Targi Rolno-Ogrodnicze AGROMARSZ	Marszew 25, 63-300 Pleszew, siedziba PZDR nr 7	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
8 października	Dzień kukurydzy 2026	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

KĄCIK ROZRYWKI

PATRYK CHABASIŃSKI | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W konkursie „Krzyżówka” w numerze lutowym do wygrania jest powerbank. Aby wziąć udział w losowaniu nagrody, należy przesłać prawidłowe hasło z krzyżówki na adres mailowy redakcji „Poradnika Gospodarskiego” tj.: gospodarski@wodr.poznan.pl
Termin upływa 27 lutego 2026.

POZIOMO:

1. Powstały w średniowieczu typ stowarzyszenia rzemieślników zrzeszający przedstawicieli określonego zawodu.
3. Roślina niepożądana w uprawach rolnych.
5. Żelazna lub stalowa podstawa, na której spoczywa obrabiany przedmiot podczas kucia ręcznego.
7. Niewielki ssak drapieżny o rudawym futrze.
8. Leżąca w Tatrach Wysokich najwyższa góra w Polsce.
10. W dawnej Polsce żołnierz uzbrojony w kosę postawioną na sztorc.
11. Gęsty las, w którym przebywa zwierzyzna łowna.
16. Dorosły samiec bydła domowego.
17. W dawnej Polsce duże gospodarstwo rolne.
21. Wypoczynek w gospodarstwach wiejskich.
22. Astronomiczna pora roku zaczynająca się na półkuli północnej dniem przesilenia zimowego i trwająca do dnia równonocy wiosennej.
24. Maszyna do zbioru wybranych płodów rolnych, wykonująca pracę kilku innych dawniej używanych maszyn.
27. Budynek o wysokim i bardzo rozległym wnętrzu, wykorzystywany często jako magazyn lub miejsce przechowywania maszyn rolniczych.
28. Państwo położone na terenie Żyźnego Półksiężycza, nad Zatoką Perską, graniczące na wschodzie z Iranem
29. Napój mleczny otrzymywany ze śmietany po oddzieleniu od niej tłuszczu.
31. Podrodzina ptaków z rodziny kaczkowatych. Hodowane dla mięsa i pierza.

PIONOWO:

2. Krzew lub drzewo iglaste o czerwonym drewnie, w jest Polsce pod ścisłą ochroną.
4. Węzeł..., licznie występujący w organizmach ssaków i ptaków narząd stanowiący skupiska tkanki limfatycznej, w których powstają limfocyty.
6. Słodkie danie z mąki ziemniaczanej, soku owocowego, wody i cukru.
9. Silny wiatr połączony z burzą lub nazwa polskich sieczkarni z okresu PRL-u.
12. Nadawanie potrawie kwaśnego smaku; proces kiszenia.
13. Południowoamerykański gatunek ssaka podobny do lamy, hodowany dla wełny oraz wykorzystywany w agroturystyce.
14. Pomieszczenie przeznaczone do przechowywania samochodów.
15. Pasza dla bydła z zakiszonych roślin.
18. Chwast z rodziny szarłatowatych, zwany też jako lebinda.
19. Samiec owcy lub jeden ze znaków zodiaku.
20. Gatunek czarnego ptaka z rodziny drożdowatych.
23. Drobne odpady powstające przy obróbce drewna.
26. Budynek inwentarski określany też mianem świnia.
30. Nazwisko słynnego polskiego pisarza science fiction, poruszającego często w swoich utworach kwestie relacji człowieka z przyrodą.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 - 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

CHRUŚCIKI

KOŁO GOSPODYN WIEJSKICH DŁOŃ

SKŁADNIKI:

1 kg mąki
4 jajka
250 g miękkiej margaryny
1 szklanka mleka

2 łyżeczki proszku do pieczenia
smalec do smażenia
cukier puder do posypania chruścików

SPOSÓB PRZYGOTOWANIA:

Przesianą mąkę wysypać na stolnicę, wbić jajka, dodać proszek do pieczenia, margarynę, mleko. Wymieszać na jednolitą masę. Ciasto rozwałkować, wykrawać paski o szerokości 6 cm i długości 10 cm. Paski naciąć na środku i przewinąć jedną końcówkę paska przez otwór. Usmażyć na złoty kolor z obu stron (ok. 2 min.) w brytfannie na rozgrzanym smalcu. Odsączyć z tłuszczu na ściereczce. Gorące posypać cukrem pudrem ■

Zapraszamy na

bezpłatne warsztaty dla małych
i średnich firm z branży agrotech

AI i Data Act, cyberbezpieczeństwo

Poznań, **17 marca 2026**

więcej informacji:
kontakt@agrifoodtef.pl
603070427, 618585105
www.dlaciebie.agrifoodtef.pl

Organizatorzy:

Fundusze Europejskie
dla Nowoczesnej Gospodarki

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

